UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Capitula quarti precepti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Visual Library

populi corrigi. q ocioſe viuere volunt
Primo clerici ꝛ religioſi ocioſi. Se-
cūdo nobiles ocioſi. q eo ꝙ diuitias
nō habēt a pdeceſſorib⁹ poti⁹ depdā
tur. ꝛ alia mala faciunt ꝗ velint labo
rare. ad quē tamen laborē in tali caſu
tenent. Tertio validi mendicātes va-
rijs mendacijs populum decipiētes.
Quarto vſurarij iudei ꝛ chriſtiani. cū
vtriſq3 in lege eorum ſit prohibitum.
Quinto chriſtiani cābijs malis ꝛ cō-
tractibus pverſis inſiſtentes. Sexto
incantatrices ꝛ pphetiſſe demonū de
vaticinio eorū elemoſynā recipiētes.
Septimo ciues. reddituati etiā ocio-
ſe viuētes nulli pſunt. non deo cui nō
ſeruiunt. non primo. quia nō mercā-
tur. nec laborāt. ſ3 alios inficiūt. ſe de-
ſtruunt. ꝛ oīa noua mala interdum
reperiunt. Heu ꝗ multi reperiunt q
B talē ſtatum deſiderāt habere. ¶ Quo
ad tertiū pncipale notat magr Hein
ricus de baſſia ſup Geñ. iij. In ſudo-
re vultus tui ꝛc. ꝙ quinq3 requirunt
ad hoc ꝙ quis rem artificialē faciat vl
naturalē fieri pcuret. Primū ē recta
intentio. que eſt vt ipſe ſuis laborib⁹
neceſſitatē vite acquirat cōpotentem
ſibi ꝛ cōmuni vtilitati deſeruiat. Se-
cundū eſt vt opus ſuum vtiliter ſine
falſitate ꝛ ſophiſticatione faciat. Ter
tium eſt ꝙ certis tēporibus ab eccleſia
cōſtitutis. hoc eſt in feſtiuitatib⁹ labo
res ſuos intermittat. vt diuinis plenī
us vacare poſſit. Quartū vt opus ſuū
legaliter ꝛ ſm iuſticiam ciuilem ven-
dat ſine fraude iuxta eius valorē pen-
ſatis oibus ex parte materie opis ꝛ la
ris ꝛ ſtatus cōtinuādi laborātis. Qui
tum eſt ꝙ nō ſint artifices curioſitatū
ꝛ vanarū nouitatū inuētores. in veſti
bus edificijs vt magis lucrent. Vide
de hoc primo mandato de curioſitate
ꝛ ſuperbia.

¶ Sequit quartum preceptū. Capi. I.

Preceptum quartū capitulum pri-
mum. Diliges proxi-
mūtuum ſicut teipm
Notandū ꝙ ſicut ſub A
pcepto dilectōnis dei
cōprehendunt tria pcepta pme tabu-
le. de qbus hactenus dictū eſt. ſic ſub
pcepto de diligēdo primū cōprehen
dunt ſeptē pcepta ſecūde tabule. pp
qō xps ait. Matth. xxij. Diliges do-
minū deū tuū ex toto corde tuo. ꝛ ex
tota aīa tua ꝛ ex oī mēte tua. H ē pmū
ꝛ maximū mādatū. Scōm ſile ē huic.
Diliges primū tuū ſic teipm. In his
duob⁹ mādatis vniuerſa lex pendet ꝛ
pphe. Idcirco anꝗ deſcēdam⁹ ad ſe-
ptē pcepta reſidua neceē ē dicē de pce-
pto dilectōis pimi. Et ponent qttuor
Prīo quō tenemur diligere nos ipos
Scōo quō tenemur diligere primos
ſub pcepto. Tertio de ordīe diligēdi.
Quarto quō pficere debem⁹ in dili-
gēdo primū put ē ↄſiliū. ¶ Quo ad B
primū tria ponent. Prīo qd ſit dilige
re ſe. Scōo q reqrunt ad bñ diligē ſe
Tertio cur nō ē ſpāle mādatū de dili-
gēdo ſe vel ſaltē nō taz exacte poſitū.
ſic alia mandata. ¶ Circa primū
notādū ſm Tho. li. ð pfectiōe ſpūalis
vite ca. xiij. ꝙ diligē ſe ē ſibi bonū vel-
le. S3 q vl qt ſunt ſibi bona. Rñdet ꝙ
qnq3. Prīo maximū bonū ē felicitas
tua. ſ. deus imediate in pria tibi vnie-
dus. Scōo ꝟtutes ꝛ vitatio vicioꝝ. q2
ſine his null⁹ btificat. Tertio ſcie aliq-
les. q2 ſine his neſciret quō ꝟtutes eſ-
ſent acqrēde. ꝛ vitāda vicia. Quarto
bona corpis vt fortitudo. ſenſuū viua
citas. pulcritudo. ſanitas ꝛc. Quinto
bona exterioꝛa vt fama. ꝛ poſſeſſiōes. ac
pecunie. Pria tria deſuiūt pncipalit
anie. duo reſidua corpi. Prima tria
interiori homini. Alia duo exterioꝛi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

homini. Sed quereres que ꝺ quinqꝫ
bonis diligendo dicit̃ qs ſe diligere.
Rn̄det phs. ix. ethi. vbi q̄rit qs eſt phi
lant⁹. id ē. amator ſui. ꝙ q̇ diligit ptez
ꝑncipalē ſui. id ē. aīam ꝛ ei⁹ bona pn-
cipaliter. talis dicit̃ philantus ꝛ virtu-
oſus. Qui vͦo diligit ꝑncipalr̄ ptē ſui
min⁹ ꝑncipalē. videlꝫ corp⁹ ꝛ ei⁹ bona
nō eſt philant⁹. qꝛ a maiori fit denoīa
tio. Huic ꝯcordat dictū pſ̄. Qui dili
git iniq̄tatē odit aīam ſuā. Et xp̄s ait.
Qui odit aīam ſuā. id ē. aīalē ꝛ ſenſua
lē vitā. hoc ē corꝑis delitias. in vitam
eternā cuſtodit eā. Ex q̇ pꝫ. ꝙ pctōres
ꝓ ſe n̄ diligūt ſꝫ odiūt. ¶ Q̄rtū ad ſcōm
ex q̇ qs ſe diligendo pōt ſe male dili-
gere vt ꝑncipalit̃ corꝑalia diligēdo. ꝛ
etiā bn̄ ſe diligere. iō neceſſe ē ſcire q̄lis
debeat eſſe dilectio ſui vt bona ſit ſc̄m
quā etiā neceſſe erit ꝓximū diligē. ve
lut ſc̄m quoddaꝫ exēplar. hoc tradidit
Tho. vbi ꝑus dicēs. ꝙ ad ſui licitā di
lectionē q̄tuor requirunt̃. Pͥo vt di
lectio ſui ſit verax. Scd̄o recta. Tertō
ſancta. ꝛ q̄rto efficax. Primo vere ſe
amat q̇ ſibi bonū aliq̄d de q̇nqꝫ ꝑnoīa
tis vult. ꝛ nō vult ſibi q̇nqꝫ oppoſita
ꝑfatis q̇nqꝫ bonis. dilectio em̄ in duo
tēdit. in eū cui aliq̇s bonū vult. vt i te
ſi te diligis. ꝛ in bonū qd̄ optas tibi. ſꝫ
illd̄ abuſiue diligere dicimur. Diligē
do em̄ piſcē non ei ſꝫ tibi vis bonū. qꝛ
piſcis deſtruet̃ quē comedis. ſꝫ tu for
tificaberis. ſic de pullis. ſic de vino. et
de alijs ſilib⁹ q̄ in vſū nr̄m trāſeūt. ſꝫ il
la ꝯditio diligēdi ſe. nō ſufficit ad bo-
nā dilectōꝫ. Scd̄o ḡ necc̄e ē vt dilectio
ſui ſit recta ꝛ iuſta ſeu ordinata. qd̄ fit
qn̄ mai⁹ bonū de q̇nqꝫ ꝑnoīatis ꝑpo-
nis minori bono. Manifeſtū aūt ē ꝙ
bona aīe ſūt optīa. puta btītudo ꝛ v̄tu
tes. ſꝫ ſciaꝛ corꝑis bona ſūt media. ex
teriora vͦo ſūt infima bō. Iō ſūt optīa
bona btītudo ꝛ v̄tutes qꝛ te inuito nec
demones nec homīes te talib⁹ ꝑuare
queunt. ſed ſolū tua volūtas. non aūt
ſic de bonis corꝑis ꝛ exterioribus. Ex
quib⁹ pꝫ ꝙ non recte ſꝫ curue ſe diligit
qui ꝑiculis ꝛ laborib⁹ inordinate cor-
pus ſuū irrōnabilit̃ deſtruit ꝓ bonis
exteriorib⁹. Sic faciūt ebrioſi. haſtilu-
ſores. auari. ꝛ his ſiles. Rō. qꝛ exterio
ra ꝑferunt bonis corꝑis. Quo ꝯ Iob
.ij. dicit̃. Pellē ꝓ pelle. ꝛ oīa ſcꝫ tp̄alia
exteriora dabit hō ꝓ aīa ſua. id ē. pro
aīali ſeu corꝑali vita vel ſanitate. Silr̄
pꝫ ꝙ nō ſe diligūt recte. q̇ bonū rōna-
lis aīe ꝯtēnūt ihiātes vel īherētes bo-
nis corꝑis vt faciūt ſpaciatū eūtes die
feſtiuo. ꝛ ſic ſmonē negligēdo. Stu-
dētes potib⁹ ꝛ alijs delicijs vacantes.
neglecto ſtudio. Clerici ꝛ religioſi ꝯui
uijs exorbitātes. neglectis officijs de-
bitis. Hi em̄ ſūt de q̇bus vbi ſupra dꝛ
Qui diligit iniquitatē odit aīam ſuā.
ſꝫ qꝛ iſtū ſecūdū modum diligēdi ſe vi
dent̃ etiā q̇dā phoꝝ gētiliū habuiſſe.
vt ex. ix. ethic̄. pꝫ. ꝛ ex. x. ꝛ ex. j. Iō ter-
tio necc̄e eſt vt dilectio ſui ſit ſancta. Di
cit̃ autē aliq̇d ſc̄tm̄ ex eo ꝙ ordinat̃ ad
deū. vn̄ altare ſc̄tm̄ dꝛ quaſi deo dica-
tum. ꝛ alia hm̄oī q̇ diuīo miſterio mā
cipāt̃. Qui igit̃ diligit ſe ꝓpter deum.
ꝛ ſpecialiter ex charitate infuſa ſancte
diligit ſe. ꝛ eius dilectio deo dicata ē.
Rōnabile em̄ ē vt dilectionē ſui q̇libꝫ
ordinet in deuꝫ. qꝛ ꝑnceps ſumm⁹ eſt
oīm. fons btītudinis. collator gratie ꝛ
ſciētie. rex etiā corꝑis ꝛ aīe. Vn̄ Apl̄s
dicit Phil̄. j. Mihi viuere Chriſt⁹ eſt
ꝛ mori lucꝝ. Et. j. Coꝝ. x. Siue mādu
catis ſiue bibitis ſiue aliud quid faci-
atis. omnia in gloria dei facite. Et qꝛ
nō ſufficeret ad conſequendam beati
tudinē ꝙ qs etiam ſe ſancte diligeret.
niſi etiā bonū velle ad opus prodiret.
ſc̄m illud Chriſti. Non omnis qui di-
cit mihi domine dn̄e intrabit in regnū
celoꝝ. ſed q̇ facit voluntatē patris mei
qui in celis ē. ipſe intrabit in regnum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

celoꝝ Matth. vij. Idcirco quarto ne
ceſſe ē vt dilectio ſui ſit efficax ꝛ opoſa
ac i exteriora opa progrediēs ꝓ loco
ꝛ tpe ꝑ deſideriū bonoꝝ i ore i manu.
in pedibus. i expenſiōe pecuniaꝝ ad
elemoſynā. vt ſic btitudo. ꝟtutes. ſci-
entia. ꝛ alia ad btitudiēȝ valentia acq-
E rant. ¶ Ꝟtū ad tertiū ꝓncipale. Cur
deus nō tam exacte ꝓcepit dilectōem
ſui vel nō tam clare ſicut dilectōeȝ dei
ꝛ proximi. Rñdetur ꝙ preceptū ē di-
ligere ſe debite. ꝛ ibi. Diliges proxi-
mū ſicut teipm expreſſe ſatis ponit.
Triplex aūt rō eſt quare nō tam expſ.
ſe precipit. Pria qꝛ ad ſe diligēdū in-
ordiate hō al's ſatis iclinatus ē. Secū
da qꝛ natura iclinat ad diligenduȝ ſe.
etiā ſm aiam. vt pȝ ex phorum dict.
Tertia ſm Aug. qꝛ i dilectōe dei dile
ctio ſui icluditur. qlibet em̄ debet dili
gere ſe ſancte. id eſt. ꝓpt deū. ꝗ pl' deū

¶ Capitulum. ij.

D E proximi igitur dilectōe tria
N videnda ſunt. ¶ Prio quomō
bñ fieri debet. Scdo cur fieri
debet. Tertō qualiter ꝑ alias dilectio
B nes iſiciatur ¶ Pro ꝓmi itellectu no
tandū ꝙ dilectio ꝓximi valde neceſſa-
ria ē hoī. qꝛ hō ſm pħm eſt aial poli
ticū. id eſt. ſociale. Patet illud ꝑ mul
tiplicē ſcripturā. Nā tantā dilectiōeȝ
xps voluit nos habere ad ꝓximos vt
diceret Petro ꝗrenti. quotiens debe-
ret dimittere ꝓximo in ſe peccāti. Re
ſpondet ꝙ vſqȝ ſeptuagies ſepties. id
eſt. quadringētis nanoginta vicib' ſm
Hiero. Itē Ioh. xiij. ait. Mandatuȝ
nouū do vobis. vt diligatis inuicē ſic
dilexi vos. Nouū quo ad ꝑfectiſſimū
xpi modū diligēdi. Nouū. qꝛ nos no
uos facit de vetuſtis vt exponit Tho.
in poſtill. Vel nouū. qꝛ ſemꝑ ligat ac
ſi de nouo ligaret. Vñ Rom. xiij. Ne
mini quicqȝ debeatis niſi vt inuicē di
ligatis. Iō vt Hiero. ait. Cū Iohānes

moriturus inter diſcipuloꝝ man' ad
eccleſiā duceret ꝛ crebro diceret. Fili-
oli diligite inuicē. Et qdam quereret.
cur hoc totiēs replicaret. Rñdit. Mā
datū dñi ē. ꝛ in eo oē mandatū imple
ri pōt. Hinc ad Ro. xiij. Qui diligit
proximū ſuū legē impleuit. Et ſubdit
Nō adulterabis. nō occides. nō fura-
beris. nō falſū teſtimoniū dices. non
ꝯcupiſces rem ꝓximi tui. Et ſi qd ali-
ud eſt mādatuȝ in hoc ꝟbo inſtaurat.
id eſt. ꝯtinet ꝛ implet. Diliges ꝓximū
tuū ſic teipm. In iſto etiā ꝯtinet ꝓce-
ptum dilectiōis dei. qꝛ ꝓxim' nō pōt
ordinate diligi niſi ꝓpter deū. al's dile-
ctio nō eēt ſancta. Sȝ ꝓpter qō vnūqō-
cūqȝ ꝛ illud magis. Hāc etiā ob cām.
vt dicit Aug. de ciui. dei. ſepe vnū ꝓ re
liquo ponit. Hoc etiā videt innuere
xps Ioh. xv. dicēs. Hoc ē ꝓceptū meū
vt diligatis inuicē ſicut dilexi vos. Di
cit meū. qꝛ i dilectōe ꝓximi de' diligit
E ¶ Scdo notādū qs ſit ꝓximus vl' fra-
ter nr. Nā illā qōnem mouit legiſperi
tus xpo. poſt h̄ preceptū Luc. x. Pro
cui' ſolutōe xps mouit ꝑabolaȝ de eo
q icidit i latrones. poſtqȝ qſiuit. Quis
tibi videt ꝓxim'. Rñdit legiſperitus
Ille q fecit ei miſcōiaȝ. Rñdit ei xps.
Vade ꝛ fac ſilr. Ex hoc Aug'. li. j. de
doct. xpia. ſumit ſolutionē qōnis. Et
allegat mgr in. iiij. diſ. xxviij. q volunt
ꝙ ꝓximus cēſendus ē qlibȝ rōnalis
creatura cui a nob exhibēdū ē officiū
miſcōie. ꝛ a q nob exhibēdū ē. nō em̄
ꝓpinquitas generis facit ꝓximū. ſed
opus miſcōie impenſuȝ. Ex quo patȝ
ꝙ qlibet eſt nr ꝓximus q hic viuit. qꝛ
cuilibet pōt a nob ipēdi miſcōia vl' no
bis ipēdi. Scdo ꝙ aie i purgatorio ſt
nri ꝓximi. qꝛ a nob recipe pñt miam
ſuffragioꝝ. Tertio ꝙ etiā angeli in ce-
lo. qꝛ nobis miſcōie opa ipēdere pñt.
Quarto oēs aie btē eadem ratione
Quinto xps eadem ratione. xps in-

ꝗ ſm ꝙ hō ꝫ nec demones nec aīe dā
nate ſūt ꝓximi nr̄i q̄ꝛ nec nob̄ opa mi
ſericordie nec nos ipſis impēdimus.
Vn̄ oē btificabile ē noſter ꝓxim⁹. vt
cōīter dicunt doctores. in.iij.diſ.xvij.
D ¶ Tertio notandū ſm Tho.li.de pfe
ctione ſpūalis vite. vbi ſupra. Et.ij.ij.
.q.xliiij. deus nō pcipit vt ꝓximū to
to corde diligam⁹. q̄ꝛ nō ē vniuerſale
bonū nr̄m. ꝫ pticulare bonū. nec pci
pit vt diligam⁹ ꝓximū eq̄liter ſibi vel
eque fortiter ꝛ eque intenſo affectu. q̄ꝛ
ordinate q̄ ad intēſionē diligere ꝓxi
mū debem⁹. ſm Aug. vt poſtea dicet̄
videlicet vt p̄mo aīam nr̄am ſecundo
aīam ꝓximi. tertio corpus nr̄m dili
gamus. Sed debem⁹ ꝓximū noſtrū
diligere ſicut nos. His ſuppoſitis dic̄
Tho.li.q̄ p̄us.ꝛ.c. ꝙ pfectio dilectio
nis ꝓximi que neceſſaria ē ad ſalutē
quattuor debet hr̄e ſm quattuor in p̄
cedenti cap. tacta in.ij. parte de diligē
do ſe. Vn̄ multuꝫ eadē quattuor hic
rememorāda ſunt. Naꝫ de dilectione
ꝓximi q̄ cadit ſub conſilio in ſequēti
ca. determinabit̄. Primo igit̄ oportet
ꝙ dilectio ꝓximi ſit vera. vt dictū eſt.
Quicūqꝫ aūt aliquid aſſumit in ſuuꝫ
vſum nō vere amat illud. ꝫ magis ſe
ipſum. vt in p̄mo mēbro de dilectiōe
ſui dictū fuit. Sed ſicut aliq̄s res aſ
ſumim⁹ in nr̄m vſum ita etiā ꝛ hoīes
ipſos. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ ſi ꝓximos eo tā
tūmodo diligim⁹ inq̄ntū in nr̄m vſuꝫ
venire poſſunt. manifeſtū ē ꝙ eos nō
vere diligim⁹ nec ſic̄ nos ipſos. Et q̄dē
apparet h̄ in amicicia vtilis ꝛ delecta
bilis. Qui em̄ amat aliquē q̄ꝛ ē ad ſu
am vtilitatē ꝛ delectatōnē ſeip̄m ama
re ꝯuincit̄ cui ex altero bonū delecta
bile vel vtile q̄rit nō illū ex q̄ q̄rit. Ta
les em̄ tā falſe amāt ꝓxios ſic̄ tu falſe
dicis amare piſces gallinacios q̄s tuo
ſtomacho vis nō aūt eis bonū vis ꝫ ti
bi. Nō aūt q̄re dilectionē ꝓximi opor

tet eē verā nō fictā ē. q̄ꝛ charitas vt de
ſcribit Ap̄ls eſt q̄ ꝓcedit de bono cor
de ꝛ ꝯſciētia pura ꝛ fide nō ficta. Et.j.
Cor.xiij. Charitas nō q̄rit q̄ ſua ſunt
Hui⁹ rei etiā ſeip̄m exēpluꝫ dat ap̄ls
.j. Cor.x. dicēs. Nō querēs qđ mihi
vtile ē ꝫ qđ m̄ltis vt ſalui fiant. Scđo
ad determinatū moduꝫ diligēdi ꝓxi
mū ſicut ſe inducit̄ vt ſit iuſta ꝛ recta.
oportet igit̄ vt eo ordine q̄s bona ꝓxi
mis optet q̄ ſibi q̄nqꝫ.ſ. tacta dꝫ opta
re. p̄cipue q̄dē bona ſpūalia. deīde bo
na corp̄is. demū q̄ in exteriorib⁹ reb⁹
ꝯſiſtunt. Vn̄ tā tibi q̄ ꝓximo btitudi
nē. ꝛ virtutes orādo deſiderare debes
ſine ꝯditione abſolute dicēdo. D de⁹
illa mihi ꝯfer. Nō ē. q̄ꝛ talia bona nul
li obeſſe pn̄t. orādo aūt ꝓ ſe ꝛ ꝓ boniſ
corp̄is ꝛ exteriorib⁹ cōditionaliter im
plicite peti debēt. puta ſi proſunt ad
btitudinē. Nō eſt. q̄ꝛ talia multis ob
ſunt. m̄ltis etiā ꝓſunt. Sed cui ꝓſunt
nouit de⁹ cui cōmittit̄ ꝑ cōditionem.
Hunc etiā modū Socrates orare do
cuit. vt habet̄ i vitas phoꝝ. Jō Aug.
de doctrina xp̄ians dicit. Nō eq̄ dili
gat̄ qđ min⁹ vel ampli⁹ diligendū eſt.
¶ Tertio ex p̄dicto mō p̄cipitur vt ſit E
ſancta ꝓximi dilectio. Pro q̄ notādū
ꝙ in dilectione ꝓximoꝝ ſemꝑ ꝯtingit
plures ꝯuenire vel adiuuari. Quidā
em̄ cōueniūt in aliq̄ naturali vnione
ſm generationē materialē. puta q̄ꝛ ex
eiſdē parētib⁹ oriunt̄. Alij vō ꝯueniūt
cōueniētia q̄dam ciuili. puta q̄a ſunt
eiuſdē ciuitat̄ municipes ſub eodeꝫ
p̄ncipe ꝛ eiſdē legib⁹ gubernant̄. Alij
ſm aliqđ officiū vel negociū aliq̄ ꝯue
niētia vniunt̄. Sicut q̄ ſunt ſocij in ne
gociādo vel militando vel fabricādo
Et hmōi ꝓximoꝝ dilectiōes honeſte
quidē ꝛ recte poſſunt eſſe. Sed nō ex
hoc ſancte dicunt̄. ꝫ ſoluꝫ ex hoc dile
ctio ꝓximi ordinat̄ in deū. Sic em̄ ho
mines q̄ ſunt vni⁹ ciuitat̄ ꝯſortes in h̄

cõueniũt ꝙ vni ſubdunt̃ ꝓncipi cuius
legibꝰ gubernant̃. Ita om̃s hoies in-
quantũ naturaliter in beatitudinẽ tẽ-
dunt hñt quandã generalẽ ꝯueniẽtiã
in ordie ad deũ ſicut ad ſummũ oim
ꝓncipẽ ⁊ btitudinis fontẽ. ⁊ totiꝰ iuſti
cie legiſlatorẽ. cuiꝰ bñficio ⁊ guberna
tione vniunt̃. bonũ aũt cõe ſm rectaȝ
rõnẽ ẽ bono ꝓprio ꝑferendũ vt docet
natura de vacui ꝑuẽtione. ⁊ mẽbra in
cordis vl̃ in capitis defenſiõe. ⁊ ciues
in ciuitatis ⁊ cõmunitatis ꝓpugnatio
ne. ꝗ i ſuiꝑſiꝰ ⁊ ꝓximi dilectõe cũ ſint
ꝑticularia bona dilectio ſancta efficit̃
qñ in deũ vniuerſale nr̃m bonũ ordi-
nat̃. Vñ. j. Ioh. iiij. Hoc mãdatũ ha-
bemus a deo vt q̃ deũ diligit diligat ⁊
F fratrẽ ſuũ. ¶ Quarto ex mõ dilectõis
inſtruimur vt proximi dilectio ſit effi
cax ⁊ opoſa. vt ſicut vnuſqſq; nõ ſolũ
ſibi optat bona aie ⁊ corpis. ꝫ etiã effe
ctualiter ad habendũ laborare debet.
Sicut etiã ad bonũ nõ ſufficit bonuȝ
hr̃e affectuȝ ꝫ etiã effectũ hr̃e oportet.
ſm illud. j. Ioh. iij. Nõ diligamꝰ ṽbo
neq; lingua ꝫ ope ⁊ veritate. Via illa
tradit Tho. ſentẽtialit̃ li. de ꝑfectione
G ſpũalis vite. ¶ Ex ꝑmiſſis ſequit̃ par-
tim regl̃a magiſtralis. Qñ q̃s peccat
mortalit̃ cõtra dilectionẽ ꝓximi q̃ eſt
qñ aliq̃d cõmittit̃ notabilit̃ cõtra dile
ctionẽ ꝓximi. tũc ẽ mortale pctm̃. qñ
nõ. tũc eſt veniale. Qñ aũt aliquid ſit
cõtra dilectionẽ ꝓximi põt attẽdi pe
nes iſta ꝑcepta legis nature. Qđ tibi
nõ vis fieri. alteri ne feceris. Et ponit̃
Thob. iiij. Et qđ vis tibi rõnalit̃ fieri ⁊
ex debito. alteri hoc idẽ facias. Et po
nit̃ Matt. vij. Et põt etiã attẽdi penes
ſcãdalũ actiuũ qđ ego infero ꝓximo
meo malo exẽplo. Sed i quãto opor-
teat aliq̃d eſſe cõtra dilectionẽ ꝓximi
vel quãtũ ſit illud ſcãdalum ad hoc ꝙ
ſit mortale nõ eſt determinatũ ꝑciſe.
q2 in modico facere ꝯ ꝓximũ. non eſt

mortale. aut i ꝑuo eũ ſcãdalizare. Vñ
attẽdat q̃libet penes ſeipm̃ q̃d ſibi vel
let vel nõ vellet fieri. ⁊ ꝑ qđ factũ ſua
retur inter ſe ⁊ ꝓximũ amicicia vl̃ nõ
ſm hoc iudicet aliq̃d mortale vel ve-
niale. ¶ Scđo pȝ ex ꝑmiſſis ꝙ q̃libet H
volẽs ꝓximũ ſuũ peccare mortaliter.
aut cui placeat deliberate pctm̃ mor-
tale alteriꝰ ille in hoc peccat mortalit̃
q2 quicq̃d deliberate ſit cõtra charita-
tẽ illud ẽ mortale. ꝫ velle ꝓximũ mor
taliter peccare. aut gaudere delibera-
te de pctõ mortali cõtrariat̃ charitati
dei ⁊ ꝓximi. Vel in quẽ deberet ꝓxi-
mũ ſancte diligere. ꝓximi cui vult tm̃
maluȝ. Tertio ſequit̃ a fortiori ꝙ ille
peccat mortalit̃ q̃ ꝓximũ ad mortalit̃
peccandũ ex deliberatiõe inducit. aut
inducere nitit̃. vt ꝯſilio. iuſſione. auxi
lio inducere nitens ad fornicandũ ꝑ-
dandũ. ⁊ ad ſil̃ia pȝ. q2 vult malũ mor
tale ꝓxio quẽ ſic odit nõ diligit. queȝ
tm̃ efficaciter ſic deberet diligere. vt ab
eo malũ auerteret. ⁊ bonũ ſuaderet.
¶ Quo ad ſcõm ꝓncipale notãduȝ ꝙ I
plura ſũt motiua ꝓximũ diligẽdi eli-
cita ex dict᷑ bti Ambro. li. de officio. ⁊
bti Anſhel. li. de ſil̃itudinibꝰ. Primũ
eſt diuia iuſſio cui diligẽtiſſime ẽ obe
diẽdũ. vt patuit in ꝑmo notabili. ⁊ ꝑ-
mo ꝑcepto. ſm illđ Pſ. Tu mãdaſti
mãdata tua cuſtodiri nimis. Scđȝ ẽ
exẽplũ brutoꝝ aialiũ ſe ſolo inſtinctu
nature i ſua ſpecie amãtiuȝ mirabilit̃
plus aũt tenet̃ hõ rõne ꝑditꝰ. vñ Ecc.
. xiij. Oẽ aial diligit ſibi ſil̃e. Sil̃e pȝ
in mere exñtibus. vt aqua nõ ꝯtraria
tur aque. ſed cõcordat. ignis igni. aer
aeri. ⁊ terra terre. Tertiũ eſt cognatio
⁊ vnitas originis. Vñ ſm Aug. li. de
doctrina xpiana. Non putãdus ẽ ꝓ-
ximus ſolum qui conſanguineus eſt.
Adam ⁊ Euam intẽdamus. ⁊ ſic oẽs
fratres erimꝰ. Nec in aliq̃ ſpecie ꝑfe-
cta aialiũ reperit̃. ꝙ ab vno principio

prodierint. ſicut oēs hoīes ab vno pri
mo hoīe. Quartū ē fraternitas ſpūa-
lis melior carnali. Nā oēs xpīani vnū
pr̄em xp̄m. ꝛ matrē vnā beatiſſimā vir
ginē Mariā ꝛ eccl'iam catholicā habe
mus. Vñ Matth. xxiij. Patrē noli-
te vob vocare ſup terrā. vn9 em̄ pr̄ ē ve
ſter q̄ in celis ē. Quintū exēplū ē xp̄i
qui pncipiū. medium ꝛ finē decurſus
ſue vite ꝓ nobis etiā inimicis poſuit.
Vñ Joh. iij. Sic de9 dilexit mūdū vt
vnigenitū filiū ſuū daret. vt oīs q̄ cre-
dit i ip̄m nō pereat ꝫ habeat vitā eter-
K nā. ¶ Sextū eſt exēplū angl'oꝝ q̄ etiā
peſſimos hoīes ex charitate cuſtodi-
unt. Vñ Matth. xviij. Videte ne cō-
temnatis vnū ex his puſillis. Angeli
em̄ coꝝ in celis ſp videt faciē pr̄is mei
q̄ in celis ē. Septimū ē exēplū mēbro
rū hūani corp̄is ad fulendū ſibi inui-
cem. Nā ſi pes infirmaꝛ. man9 leniter
palpat. caput ſe inclinat. alter pes ad
medicū peditat. dorſum ſe curuat. vi-
det oculus. ꝛ auris medici p̄cepta au-
ſcultat. ꝛ ſic de alijs. Cū aūt tota eccle
ſia vnū ſit corp9. ꝛ ſinguli alteri9 mem
bra. idē facere deberemus. nec aliq̄d
mēbrū deſpiciēdū eēt. Vñ Rom. xij.
Multi vnū corp9 ſum9. ſinguli aūt alte
ri9 mēbra. Octauū ē ſil'itudo hoīs ad
deū. ad cui9 effigiē quilibꝫ ē in mente
format9 ꝛ baptiſmo reformat9. Vñ ſi
cut q̄dā pueros plus diligūt q̄ ſunt ſi-
miliores pr̄i quē dilexerūt. ſic ꝛ nos ſi
pr̄em deū diligerem9 multū ſibi ſimi
lem quēlibꝫ diligerem9. Mēs em̄ vi-
delicet memoria. intellect9 ꝛ volūtas
ſunt q̄b9 capaces ſum9 oēs infiniti bo
ni ꝛ vniuerſalis. Idcirco etiā ꝫ vt Sco.
dīc ſup. iij. de charitate. Charitatꝭ ha-
bit9 inclinat habentem ad velle habere
deū a ſe. ꝛ etiā ad h̄ inclinat vt de9 dili-
gaꝛ ꝛ capiaꝛ a ꝓximo ſaltē cui9 amici-
tia ſit deo g̃ta. Charitas em̄ nō ē habi-
tus p̄uatū amorē in dilecto querens.

ſicut cupiditas vel zelus q̄ ſociū non
vult hr̄e vel in ſe retorquet oīa. Nonū
eſt intuit9 m'tiplicis boni ex dilectiōe
proximi ſequētis. q̄ vtilitas dꝫ eē occa
ſio nō cā pncipalis ſaltē ſicut etiā cibi
odor bon9 eſt occaſio comedēdi non
cā. ꝫ ſanitas corp̄is vl' delectatio ei9 eſt
cā comedēdi. ex dilectiōe etiā ꝓximi
ſequiꝛ amicitia. ſuffragiū. ꝯſolatio ꝛ p
petua vita. ¶ Quo ad tertiū pncipale L
notādū q̄ dilectio ꝓximi q̄ multiplici
ter mereri poſſem9 heu ꝑ q̄ttuor falſas
proximi dilectiōes ſophiſticaꝛ ꝛ falſi-
ficaꝛ. q2 inutilis ad vitā eternā efficiꝛ
Prīa ē carnalis q̄ vt plurimū ē inter
perſonas diuerſoꝝ ſexuū. ſc3 ſolū ꝓpt
delectatiōes carnales. ꝛ ſp ē mala. niſi
q̄tū inter ꝯiuges rōne matrimonij ex
cuſaꝛ. Hec dilectio nōnunq̄ a ſpū ſm
Ap̄li v̄ba incipit ꝛ ad carnalia degene
rat inſenſibiliꝛ. Vñ ad dep̄hendēdū
talē falſitatis amorē ſe ſub pallio bo-
ni abſcondētē. ſciēdū. q̄ dep̄hēdi pōt
ꝑ quedā indicia. Eſt aūt p̄mū indiciū
carnalis amoris q̄ eo capti ad inuicē
loquunꝛ pauca de ſpūalib9 ꝛ virtutib9
ꝛ m'ta de tp̄alib9 ꝛ inutilib9. Et ad ta-
lia v̄ba vix ſufficit tēpus eis. Hec ſen-
tiens caueat caute. ne capiaꝛ ne laque
us hūiliet eū. Per oppoſitū ſpūalis
dilectio ꝓximi paſciꝛ ſpūalibus ꝛ pa-
ſcit ac ocioſa fugit. Secūdū indiciū
carnal' amoris ē q̄ inq̄eto corde cogi-
tant de ſe inuicē cū ſunt a ſe abſentes.
p̄mo q̄dem ſit de bonis. ſc̄do de inuti
libus. demum de noxijs. Sed ſpūalis
amor q̄eſcit in deo. eū quē vere amat
cōmēdat deo orōnibus quieto corde
nec cōpatiꝛ nec cōgaudet dilecto niſi
quātū rō dictat recta. Tertiū indiciū
eſt impatiētia ꝯdilecti. vt ſi quē diligit
vn9 alī triſtaꝛ vl' timet ſe min9 diligi tri
ſtaꝛ ſi bō alieō largiūꝛ. ſi familiaritas
ei arridet. ꝫ charitas oēs hoīes diligit
ꝛ ꝯdiligi letaꝛ honeſte ꝛ ō būficō alteri

impẽſo ↄgaudet. Quartū indiciū carnalis amoris ſunt munuſcula. dulces littere. ſudariola. ⁊ hmōi trāſmiſſa. q̄ ſm Hiero. xp̄i amor non hʒ. nā talia cōſeruata dilectionē nociuā nutriunt ⁊ inſpecta inficiūt. Sʒ ſpūalis amor hʒ puras ⁊ crebras orōnes exhortatorias allocutiões ⁊ pīarū neceſſitatum ſubuētiões. Quintū indiciū ē inordinata diſſimulatio vicioꝝ adinuicē. ꝑditio maioris ꝑfect⁹. in caſu q̄ alterū localiter diſtare oporteret. ⁊ defenſio alteri⁹ in aliq̄ vicio vel exceſſu. ſʒ charitas ſm illud Apoc. iij. dicit cū xp̄o.

R Ego q̄s amo arguo ⁊ caſtigo. ¶ Scḋa dilectio ꝓximi ē cupiditatis qua quis aliū diligit ꝓpter lucrū ſolū. ſic ſerui diligūt dn̄os. q₂ volūt habere lucrū. ſ. preciū. ⁊ ſic ecōuerſo dn̄i ſeruos. Sic etiā diligim⁹ equos nr̄os. vineas. bones ⁊ ſilia. Et illa dilectio nō ē meritoria qn̄ procedit ex ſolo amore ſeu affectione ꝓprij cōmodi. Tertia dilectio ē nālis fundata in cōiunctiōe naturalis originis. vt cū volum⁹ alicui bonū. q₂ cognatus vel cōſanguine⁹. ⁊ ſic parētes. liberos ⁊ cognati conſanguineos diligūt. Que dilectio pōt eē bona vel mala ſm diuerſas circūſtantias. ſʒ nūq̄ꝫ eſt meritoria illa nālis dilectio. qn̄ quis diligit aliū ſolū iō quia cognat⁹ eius ē. Sic etiā bruta diligūt fetus ſuos. Vn̄ Greg. in omel. de apl'is. Iſte veraciter charitatē habet. q̄ ⁊ amicū diligit in deū ⁊ inimicū ꝓpter deū. Nā ſunt nōnulli q̄ diligūt ꝓximos ſcilicet ꝓpter affectionē carnis ⁊ cognatiōis. quibus tñ in hac dilectiōe ſacra eloq̄a nō cōtradicūt. ſʒ aliud eſt qḋ ſpōte impendit' nature. aliud qḋ ꝑceptis dn̄icis ex charitate debetur obediētie. Si nimirū ⁊ ꝓximū diligunt. ⁊ tñ iſta ſublimia dilectiōis p̄mia nō aſſequunt'. q₂ amorē ſuum nō ſpūaliter ſʒ carnaliter impendunt. Siquis tñ diligit cognatos non ſolū ideo q₂ cognati ſunt. ſed etiā ꝓpter deum ⁊ ex charitate infuſa tūc fit dilectio meritoria. grā eñ non deſtruit naturā. ſʒ eā dirigit ⁊ ordinat. Quarta dilectō ꝓximi ē ſocialis. qua q̄s alteri vult bonū ſolū iō q₂ eſt ſoci⁹ ei⁹ vel amicus. ↄciuis. cōpatriota ⁊ familiaris ſibi. Que pōt eē bona vl' mala ſm circūſtantias. ⁊ qn̄ fit ſolū ꝓpter ſocietatē. tūc nō eſt meritoria. Unde Matth. v. Si diligitis illos q̄ vos diligūt quā mercedē habebitis. Dilectio igit' iſta q̄rta pōt eē mala vt in his qui ſe iuuāt ad pctm̄. bona ſʒ non meritoria in his q̄ ſine charitate in bonis ſe iuuāt. ⁊ meritoria ſi fit ꝓpter deum.

¶ Capitulum. iij.

De ordine autē dilectionis tria ſunt videnda. ¶ Primo de numero ⁊ gdu diligēdorū. A Scḋo de ordine quo ꝓximis effectiue ꝑ elemoſynā vl' aliter ſubueniendū ſit. Tertio an pctōres ſint diligēdi. ¶ Q̄tum ad B p̄mū itellectū notādū p̄mo q ꝓxim⁹ vel q̄s met pōt intelligi diligē tripl'r. Primo mō cōplacēter ⁊ delectatiue. id eſt. q q̄s delectet' ⁊ complacentiam habeat in bono qḋ aliquis poſſidet. Scḋo mō aliq̄d diligit' affectiue ſeu optatiue vl' deſideratiue. Tertō mō effectiue. Nā dilectio ē volicio boni. ⁊ illa dilect[illegible] dicit' dilectio affectiua ſeu optatiua. Illi⁹ aūt dilectiōis ſunt plures effect⁹. vt elemoſyna corpalis vel ſpūalis. ⁊ opa bona alia. ⁊ exhibitio taliū effectuū dicit' dilectio effectiua. Scḋo rememorādū q bona nob ꝓximis deſiderāda ſunt triplicia. Quedā maxia vt btitudo. Alia media vt virtutes. Tertia iſima vt corpi deſeruientia. ⁊ qb⁹ male vti poſſum⁹. vt ſcia. honor diuicie ⁊ ſilia. ¶ Tertō nō q cū cha C ritas iclinet ad diligēdū diuerſa bona meliora ⁊ optia q ordo nccari⁹ eſt ibi. Vn̄ ſup illo Cant. ij. Ordinauit i me

charitatē. Ambro. dīc. Multoꝝ charitas inordiata eſt. qȯ ꝑmū ē. ponunt tertiū ⁊ q̄rtū. peccat q̇ prepoſtere agit Nā ſcire q̇d facias. ⁊ neſcire ordinem faciēdi. nō ē ꝑfecte cognitōis. Ordis nāq̧ ignorātia ꝯturbat meritorū formam. Ordo igit̄ diligēdoꝝ ſm magiſtrū in. iij. diſ. xxix. ꝓut elicit̄ ex Aug. li. de doc. xp̄ia. Amb. vbi ſup̄. ⁊ Hieronym⁹ ſup Ezech. ꝯſiſtit in. xij. gradibus. Nā ꝑmo oim de⁹ diligēdus eſt. ꝑmo affectiue ſic ſup oia vt diligatur ꝓpter ſe tm̄. ⁊ alia oia diligant̄ ꝓpter ipm relatiue i eū ordinando ea ⁊ tāfirmo amore ei q̇s ihereat ꝙ hō potius vellet ſe ⁊ oēm creaturā non eē q̄ȝ deū nō eē. ⁊ ꝙ hō ꝓpē nullā creaturā deliberate ⁊ ſciēter faciat aliq̇d ꝯtra preceptum dei ſibi dilecti. i quo tn̄ dȝ cauere vt habes ꝑcepto. iij. c. viij. R. Scḋo diligat̄ ſup oia ꝯplacēter ⁊ delectatiue ſic ꝙ nulli velit bonū ſicut deo. Tertō effectiue diligēdus ē ſup oia. Maximi eñ effect⁹ exterioris charitat̄ ſibi exhibendi ſūt. puta honor ⁊ reuerētia ſpēalis ꝯformitas volūtatū. obediētia laus. grāruactio. ⁊ ſilia. ſm illud pſ. Laudate eūȝ ſm multitudinē magnitudis ei⁹. ex q̇ pȝ ꝙ bn̄ ſibi timere hn̄t q̇ boi interdū reuerēti⁹ ſeruiūt q̄ȝ deo. ⁊ ecōuerſo timere hn̄t ꝑſidētes talem honorē ſibi fieri ꝑmittētes vt dīc glo.
D Heſter. xiij. quā ob cām Mardoche⁹ venerari noluit Aman malū. Scḋo gradu q̇libȝ tenet̄ ſeipm diligere q̄ȝtū ad aiam ſibi bonū volēdo. ꝓut expoſitum ē ꝑmo. c. plus affectiue. id eſt. extenſiori affectu ſeu actu dilectiuo q̄ȝ ꝓximo. q̇ȝ tenet̄ itēſiori affactu ⁊ volitione ſibiipſi velle bonū btitudis ⁊ virtutū ⁊ actuū bonorū q̄ȝ cuicūq̧ alteri boi. ⁊ tenet̄ ſe firmius diligere ad illa ita ꝙ minus poſſit auerti a dilectiōe ſui q̄ȝ cuiuſcunq̧ alteri⁹ poſt ſe. Ex q̇ pȝ ꝙ non ſolum bonus hō ex charitate. imo malus debȝ ſm legē ſe plus diligere ⁊ intēſius amore optatiuo q̄ȝ proximū. ſaltē ordinato amore. qui. ſ. eſt reſpectu ꝑdictoꝝ triplicium bonoꝝ. Nō tn̄ q̄ȝdiu ē malus dȝ ſe plus ꝓprio bono diligere cōplacēter ⁊ delectatiue. q̇ȝ non ꝯplacere ſȝ triſtari dȝ de eo ꝙ nūc eſt ⁊ deſiderare ꝙ fiat bon⁹. ⁊ ſibi hoc quātotius pōt ⁊ diligentius q̄ȝ cuicūq̧ alteri ꝓcurare. Quilibet etiaȝ hō tenet̄ oēs hoies viatores diligere eq̇liter. ⁊ ſicut ſeipm referēdo equalitatē ad paritatē boni qȯ optat̄. q̇ȝ q̇libet tenet̄ ꝓximo cuilibet optare ⁊ velle eandē btitudinē. id eſt. equalē btitudinē. quā ſibi optat. ⁊ eandē ꝑfectiōeȝ virtutū ⁊ grāꝝ q̇ȝ hoc ē diligere ꝓximū tuū ſicut teipm. id eſt. ad ideȝ bonū ad qȯ teipm. vt vult Aug. ſup illo Gal. vj. Operemur bonū ad oēs. Et apl̄s dicit. j. Cor. vij. Volo oēs homines eē ſicut me. id ē. ad tātū bonū. licet nō tāto affectu tenear. ¶ Tertio gradu poſt ſeipm tenet̄ q̇s inter oēs maxie diligere intēſiue parētes ſuos. E
q̇ȝ quāto res diligibilis ē ipi diligenti magis cōiuncta. ⁊ quāto magis ⁊ ꝑius diligebat̄ ab ea. ⁊ q̄nto plura ⁊ maiora bn̄ficia ſuſcepit ab ipa. tāto plus ⁊ intēſius dȝ eā diligere. Sed parētes alicuius ſunt hmōi. q̇ȝ ꝑmo gradu ꝯiuncti dilectōe ꝑuenietes natos ⁊ eis eſſe poſt deuȝ. nature ⁊ diſciplinā tradiderunt. g̃ ⁊c. Sȝ diceres. q̇d ſi parentes eēnt mali. nōne tūc ceteri min⁹ ꝓpinq̇ vl̄ etiā extranei boni eēnt amore parētibus ꝑponēdi. R̄n̄. ꝙ ꝯplacēter ⁊ delectatiue debem⁹ plus diligere meliorem. q̇ȝ debem⁹ plus ꝯplacere i bono ſuo adepto. ⁊ in maiori bono plus q̄ȝ in minori bono. Sȝ homo ſic amore optatiuo ⁊ deſideratiuo tenet̄ ſe plus diligere intenſiue. etiam ſi malus ſit. Ita etiā optatiue ⁊ deſideratiue debet homo plus diligere parentes malos

ꝙ alios viatores quoſcūqꝫ bonos. qꝛ
debet intenſiori actu eis optare ⁊ deſi
derare vitā eternā . ⁊ vt boni fiāt. ꝙ cui
cūqꝫ alteri viatori etiā meliori. Et debꝫ
etiā hō maxie ad hoc conari ⁊ coope-
rari ſm exigentiā ſtat⁹ ſui. vt boni fiāt
⁊ charitatē acq̄rant ⁊ in ea ꝑmaneant.
Nō aūt debet approbare eoꝝ mala fa
cta qꝛ hoc eēt eos odire. Quarto poſt
parētes debꝫ hō maxime diligere in-
tenſiue filios ⁊ filias. Quinto deinde
fratres ⁊ ſorores. Sexto conſequēter
plus ꝓpinquos ꝙ minus ꝓpinq̄s. Se
ptimo domeſticos plus ꝙ extraneos
Octauo extraneos. Et hoc ſeruandū
eſt tam ſm ordinē charitatis infuſe ꝙ
ſm ordinē rectū nature quē charitas
nō aufert. ſꝫ precipit ⁊ regulat. Et nōt
Rich. in tertio. diſ. xxix. ꝙ intēſio di-
lectionis attendit ſm ꝓpinquitatē ad
deū que ē bonitas ipſi⁹ diligibilis. po
teſt ḡ dicit ipſe tāta eſſe bonitas extra-
nee vł min⁹ cōiūcti. ⁊ tāparua bonitas
⁊ ꝓpinquitas mihi magis cōiūcti. vt-
pote qꝛ nō attinet mihi niſi i tertio vel
quarto gradu. ꝙ ex maiori affectu de
beo diligere extraneū magis bonū ꝙ
magis ꝯiunctū mihi ⁊ minus bonūꝫ.
Hoc etiaꝫ innuit Amb. cū dic̄. ꝙ do-
meſtici boni ſūt etiā malis filiis ꝓpo-
F nēdi. ¶ Nono debem⁹ inimicos dili-
gere vt bono nature eoꝝ bonū velim⁹
ſꝫ inq̄ꝫtū ſūt inimici. id ē. iniuſte nobis
nocere cupiētes. ñ debem⁹ eos diligē.
Rō ſcōi. qꝛ tūc pctm̄ amaremus. Rō
primi eſt. qꝛ etiā ſunt ꝓximi ſm illud
preceptū Mat. v. Diligite inimicos
vr̄os. bñfacite his q̄ oderūt vos. Pro
quo ſm Tho. notandū. ꝙ hmōi dile-
ctio nature inimici pōt dupłr ꝯſidera
ri. Uno mō in generali. ⁊ ſic diligere
inimicū ē de nccītate ſalut̄. vt cuꝫ q̄s
in generali diligit ꝓximos. ab illa ge-
neralitate inimicū ñ excludat. al's pec
caret mortaliter ꝯ charitatē. Alio mō
cōſideratur dilectio ꝓximi in ſpēciali vt
ſcꝫ q̄s i ſpeciali moueat motu dilecti-
onis actualis ad inimicū ſuum. ita ꝙ
actualiter velit ⁊ optet ſibi bonū. illud
nō ē de nccītate ꝓcepti. Exēplū qñ co
gitas de Socrate inimico. ñ oportet
ꝙ ſtatim optes ſibi bonuꝫ actualiter.
Rō eſt. qꝛ ꝓceptū de dilectiōe inimici
eſt affirmatiuū. iō nō obligat ꝓ ſemꝑ
ſꝫ ꝓcepti ē vt nō odias eū. ⁊ vt nūqꝫ ve-
lis ⁊ optes ſibi mala intētiōe nocēdi.
qꝛ nō odire ꝓximū eſt ꝓceptū negati-
uum. iō obligat ſemꝑ ⁊ pro ſemꝑ. Eſt
tñ vt dicit Tho. de neceſſitate charita
tis ſm ꝓparationē animi vt ſcꝫ homo
habeat animū ꝑatū ad hoc vt i ſingu-
lari inimicū affectiue diliget ſi neceſſi
tas occurreret. ſꝫ ꝙ abſqꝫ neceſſitat̄ ar
ticulo homo hoc actu impleat ꝑfecti-
onis ē. ⁊ adhuc maioris ꝑfectiōis ſi a-
more elicito actu feratur dilectiue in ini
micū cū affectu volēdi ſibi bonū. po-
tiſſime qñ inimicus actu offendit. vt
xp̄o in cruce accidit. De hac materia
pleni⁹ dicetur in ꝓcepto. v. d̉ homicidio
Decio ⁊ vndecimo ⁊ vltio diligere de-
bemus ex charitate corpa nr̄a ⁊ proxi-
moꝝ eis volēdo bonum. Sūt aūt cor
poris bona. cibus. pot⁹. aer. gaudiuꝫ.
triſticia. ſomnus. vigilia. abſtinētia. et
tam ꝓſpera ꝙ aduerſa. inq̄ꝫtum talia
deſeruiunt ſpiritui. Inq̄ꝫtuꝫ vero ſpm̄
in vtutib⁹ impēdiūt. talia ⁊ ſimilia nō
ſunt bona corpis ſꝫ nociua qꝛ damna
tur ꝑ talia eternaliter. vł ad illud diſ-
ponit. Itē q̄ttuor dotes aie ſunt oprīa
corpis. q̄ ſine labore vie non acq̄rim⁹.
¶ Ex ꝑmiſſis oibus concluſionē illā G
nota doctorū cōmuniter. ꝙ q̄uis qui
libet oēs alios homies ex precepto te
neatur in genere diligere ſicut ſeipm̄. id
eſt. ad equale bonū. non tamen opor-
tet ipſum in quēlibet ſpēaliter ⁊ equa
liter affectuꝫ dilectiōis dirigere. Sed
dubitatur cum multe ſint conditiones

qnibus mēbra xp̄i inuicem cōiūgunt
preter tactas. vt relatio vxoris ad ma
ritum. filij ad patrē ſpūalē. ſubditi ad
prelatū. diſcipuli ad magrm. ⁊ dn̄i ad
ſeruū. ⁊ ecōuerſo. Cur q̄ his nō ſit mē
tio p̄ Ambro: R̄n̄det Bonauen̄. diſ.
.ij. in. iij. q̄ oēs reducunt ad p̄fatas. vt
p̄ma vxoris ad dilectionē ſui. ſcd̄a ad
dilectionē p̄ris carnalis dilectio p̄ris
ſpūalis ⁊ p̄lati ſilr. Vltima duo ad
dilectionē domeſticoꝝ. Scd̄o dubita
tur. vtꝝ pater carnalis plus ſit diligē
dus p̄re ſpūali. R̄n̄. ibidē Ricḧ. in ter
tio q̄r ſic. q̄ licet p̄r ſpūalis magna det
nō tn̄ itavere eſt cā bn̄ficij q̄d impēdit
cum nō det filio illud bn̄ficiū niſi mi-
niſterialit. Pat aūt carnalis dedit fi-
lio eē nature. ſic cā efficiēs. ⁊ bn̄ficiuꝫ
nutritōnis ⁊ doctrie. honor tn̄ magn⁹
debet p̄ri ſpūali ꝓpter ſtatū. bn̄ficiū ⁊
⁊ etiā ꝓpter ſubſidiū. Tertio dubitat
an ꝯiugatus plus teneat diligere vxo
rē q̄ꝫ pentes. R̄n̄ ſm Tho. q̄ vxor ꝯiū
git viro vt vna caro. Matt. xix. Erunt
duo in carne vna. ideo intēſius diligi
tur vxor. ſꝫ maior reuerētia ē parētib⁹
exhibēda rōne p̄ncipij. Vn̄ i q̄buſdaꝫ
magis debet vir aſſiſtere parentib⁹ q̄ꝫ
vxori. ſꝫ q̄ꝫtum ad vnionē carnalis co
pule ⁊ cohabitatiōis. relictis oībus
adherebit vxori. nō ſimplicit relictis
oibus. q̄r nō his q̄ ad parētes ptinent
q̄bus etiā ſubueniendū ē. Quarto du
bitat. an creaturas irrōnales licite di-
ligere poſſimus. R̄n̄. Tho. in ſumma
q̄ non tanq̄ꝫ ad ea ad que amicitia ha
beat. ſꝫ ſicut bona q̄ alij volum⁹ inq̄n-
tum ſcꝫ ex charitate volum⁹ eas ꝯſer
uari ad honorē dei ⁊ vtilitatē hominū
Et ſic deus eas diligit. Et hic pōt. xij.
gradus eſſe diligēdi. Ex q̄ pꝫ q̄ꝫ male
faciūt q̄ canes. aues. equos. veſtes. pe
cuniā ⁊ hmōi plus q̄ꝫ aīaꝫ vel corp⁹ in
M ſe vel in alijs diligūt. Quo ad ſecun
dum p̄ncipale, cui magis ſit bn̄facien

dum: R̄n̄. Tho. in. iiij. diſ. xvj. dicens
Et dicit phs. ix. Ethi. Illud facile nō
eſt determinare ꝓpter multas diuerſi
tates boni ⁊ neceſſarij. tamē h̄ eſt tenē
dum. q̄ ſemp̄ magis reddendū eſt de
bitū q̄ꝫ bn̄ficiū ipendēduꝫ. vt ipſe dicit
ibidē. niſi ex pte altera aſſit maior bo-
nitas vel neceſſitas. ⁊ ideo parētib⁹ ⁊
ꝓpinquis ⁊ bn̄factorib⁹ et eis a q̄bus
ſpūalia accipit hō magꝫ debet elemo
ſynam facere ſi indigeāt. ⁊ ceteris pa-
ribus. meliorib⁹ magis ⁊ magis indi
gentibus. Et ſic ſm has tres ꝯditiōes
debēt gradus in elemoſynis ꝯſtitui. ſ.
ſm honeſtū. neceſſariū ⁊ debituꝫ. aſſi-
gnare aūt in ſingulꝫ q̄n̄ vnū alteri eoꝝ
p̄ferat ē impoſſibile. q̄r ſingulares cō
ditiōes q̄ attendēde ſunt. infinite ſunt.
⁊ nō cadūt ſub arte. de his aūt vnctio
docet ⁊ prudentiū ꝯſilium. hec Tho.
Quo ad tertiū p̄ncipale q̄rit. cum I
oēs debeam⁹ diligere. an etiā pctōres
debeā⁹ diligē. R̄n̄. Tho. ij. ij. q. xxiiij.
⁊ mgr in. iij. diſ. xxix. In pctōrib⁹ duo
ſunt ꝯſiderāda. ſcꝫ natura ⁊ culpa. Se
cundū naturā quā a deo hn̄t capaces
ſunt btitudinis. ⁊ id̄ ſm naturā ſūt ex
charitate diligēdi. ⁊ ſic debem⁹ eos di
ligere ſcꝫ optādo eis vitā eternā. peni
tentiā ⁊ pctis. iuſticiā. ⁊ alia bona ad
vitā eternā ꝓmouētia. Sꝫ culpa eoꝝ
deo eſt ꝯtra ⁊ ei diſplicet. ⁊ ē ipeditiua
eoꝝ ſalutꝫ. Et id̄ ſꝫ illā ꝯſideratiōꝫ ſūt
oēs pctōres odiēdi. imo p̄r ⁊ mr̄ ⁊ fi-
lij ⁊ ꝓpinq̄ vt docet Luc. xiiij. Id̄ ps.
Iniq̄s odio habui. Vn̄ Greg. i paſto
rali exponēs illō ps. Perfecto odio
oderā illos. dicit. Inimicos dei pfecto
odio odiſſe ē. ⁊ q̄ facti ſunt a deo dili-
gere. ⁊ q̄ faciūt increpare. prauoꝝ mo
res p̄mere. vite pdeſſe. Et ſm Aug. in
ſmone q̄daꝫ. Eſto filijs medico. medi
cus em̄ odit egritudinē. ⁊ vt liberet egro
tū febrē pſeq̄t. nolite amare vicia ami
coꝝ v̄roꝝ ſi amatis amicos veſtros.

¶ Capitulum. iiij.

P Ero nūc quarto videndū eſt
de dilectione ꝓximi ꝓut cadit
ſub cōſilio. de q̄ tractanda ſunt
tria. ſcḋm tria ꝑ que dilectio ꝓximi ad
A ꝑfectionē tendit. ¶ Primo de exten-
ſione dilectiōis fraterne. Scḋo de in-
tenſione eius. Tertia de efficacia ſeu
effectu eiꝰ. q̄ oia ponit ſanctus Tho.
li de ꝑfectione ſpūalis vite. c. xiiij. xv.
et. xvj. Circa primū igit̄ ad primū ſciendū
ꝙ in extenſione dilectōis ꝓximi ē tri-
plex gradus. Sunt eñ q̄dam qui ali
quos hoīes diligunt vel ꝓpter bn̄ficia
impenſa vel ꝓpter naturalis cognatio
nis vinculū aut ciuilis amicicie. Et
iſte dilectionis gradus terminis ciuil
amicitie coartat̄. Vñ dñs dic̄ Matt.
.v. Si diligitis eos q̄ vos diligūt. quā
mercedē habebitis: nōne et publicani
hoc faciūt: Et ſi ſalutaueritis fratres
veſtros tantū quid amplius facitis.
nōne et ethnici h̄ faciūt. Sunt alij qui
dilectōis affectū ēt ad extraneos extē
dunt. dum tñ in eis nō inueniat̄ aliq̄d
qḋ eis aduerſet̄. Et hic quidē dilectio
nis gradus quodāmodo ſb̄ nature li-
mitibus coartat̄. Omnis eñ homo na
turaliter eſt oīs hoīs amicus. qḋ oſtē
ditur. q2 aliū errantē in via dirigit. et a
caſu ſubleuat. ſ3 q2 naturaliter ſeipm̄
magis q̄ aliū hoīem diligit. ex eadē
radice ꝓcedit vt aliq̄s diligat̄. et eius
cōtrariū odio habeat̄. iō ꝯſequēs ē. vt
infra naturalis dilectiōis limites ini-
B micoꝝ dilectio nō cōꝓrehēdat̄. ¶ Ter
tius aūt dilectiōis gradus eſt. vt dile-
ctio ꝓximi etiā ad inimicos extendat̄
quē q̄dē dilectiōis gradū dñs docet.
Mat̄. v. dicēs. Diligite inimicos vr̄os
bn̄facite his q̄ oderūt vos. et in hoc ꝑfe
ctionē dilectiōis demōſtrat eſſe. Vñ
cōcludit ſubdēs. Eſtote ergo ꝑfecti ſi
cut et pr̄ veſter ꝑfectus eſt. Quādo au
tem inimici dilectio ſit neceſſaria. nō

cōſulta ſolū. i ꝑcedēti capitulo patuit
Qz aūt dilectio inimici ſit ſūma. pat3.
q2 in dilectionibꝰ alijs ad diligendū
mouet aliqḋ aliud bonū. puta vel be-
neficiū exhibitū vl̄ cōmunio ſanguis
vel vnitas charitatis. aut aliqḋ hmōi
ſed ad diligendū inimicos nihil mo-
uere pōt niſi ſolus deꝰ. Diligunt̄ eñ
inquātū ſunt dei. q̄ſi ad eiꝰ imaginē
facti. et ipſius capaces. et q2 deū oībus
alijs bonis charitas ꝑfert. nō ꝯſiderat
certū boni detrimētū qḋ ab hoſtibus
patit̄ ad hoc ꝙ eos odiat. ſ3 magis ꝯſi
derat diuinū bonū. ſi eos diligat. Vñ
quanto ꝑfectiꝰ viget in hoīe charitas
dei tāto facilius animꝰ hoīs flectit̄. vt
diligat inimicū. hec de Tho. ¶ Quo C
ad ſcḋm ſciendū ꝙ ſcḋo ꝑfectio dile-
ctionis ꝓximi ꝯſiderat̄ ſcḋm intēſionē
amoris. Manifeſtū eſt eñ ꝙ quāto
aliq̄d intenſius amat̄ tāto faciliꝰ alia
ꝓpter ipm̄ ꝯtēnunt̄. Ex his ḡ que hō
ꝓpter dilectionē ꝓximi dimittit vl̄ cō
temnit ꝯſiderari pōt an ſit ꝑfecta dile
ctio ꝓximi. hmōi dilectiōis ꝓximi tri
plex gradus inuenit̄. Sunt eñ aliq̄ q̄
bona exteriora cōtemnunt ꝓpter dile-
ctionē ꝓximoꝝ. dum ea vel particula
riter ꝓximis adminiſtrāt. vl̄ totaliter
oia neceſſitatibꝰ erogāt ꝓximoꝝ. Qḋ
videt̄ apl̄s tāgere cū dicit. Si tradide
ro in cibos pauperū oēs facultates
Et cant̄. viij. dr̄. Si dederit hō omnē
ſubſtantiā domꝰ ſue ꝓ dilectione q̄ſi
nihil deſpiciet eam. Vñ et dñs hoc cō
ꝓrehēdere videt̄ cū dicit. Matth. xix.
Si vis ꝑfectus eē. vade et vende oia q̄
habes et da pauꝑibus. et veni ſequere
me. Vbi oim̄ bonoꝝ exterioꝝ abdica
tionē ad duo videt̄ ordinare. ſ. ad dile
ctionē ꝓximi. cū dicit. Da pauꝑibus
Et ad dilectionē dei. cum dic̄. Sequere
me. Ad idē etiā ꝑtinet ſi q̄s dānū i ex-
teriorıbꝰ rebꝰ pati nō recuſet ꝓpt̄ dile-
ctionē dei et ꝓximi. Vñ aplu̅s cōme-

dat quoſdā dicēs Heb. x. Rapinā bo
norum vr̄oꝝ cū gaudio ſuſcepiſtis. Et
Prouer. xij. Qui negligit damnum
ꝓpter amicū iuſtus ē. Ab hoc em̄ di
lectōis gdu deficiūt. q̄ de bonis q̄ hn̄t
ꝓximis neceſſitatē hn̄tibus ſbuenire
nō curāt. Vn̄. j. Joh. iij. Qui habue
rit ſubſtantiā mūdi huiꝰ ⁊ viderit fra
trē ſuū neceſſitatē hn̄tē ⁊ clauſerit vi
ſcera ſua ab eo. quomō charitas dei
D manet i eo? ¶ Scd̄us aūt gdus dile
ctiōis ē. vt aliq̄s corpꝰ ſuū laboribꝰ ex
ponat ꝓpter ꝓximorū amorē. Cuiꝰ rei
exēplū Apl̄s i ſe oñdit dicēs. ij. Theſ
ſal. iij. In labore ⁊ fatigatione nocte ⁊
die opantes ne quē veſtrū grauaremus
Ad idē refert. ſi q̄s tribulatōes ⁊ pſe
cutiōes ꝓpter ꝓximoꝝ amorem pati
nō recuſet. Vn̄ Apl̄s. ij. Cor. j. Siue
tribulamur ꝓ vr̄a exhortatōe ⁊ ſalute
Et. ij. Timoth. ij. dic̄. Laboro vſq̄ ad
vincula q̄ſi male opans. ſed verbū dei
nō ē alligatū. iō oīa ſuſtineo ꝓpter ele
ctos vt ⁊ ipſi ſalutē cōſequant. Ab h̄
aūt gradu deficiunt q̄ de delitijs nihil
omitterēt. aut aliq̄d incōmodi ſuſtine
rent ꝓ alioꝝ amore. Cōtra q̄s dicitur
Amos. vj. Ve qui dormitis in lectis
eburneis ⁊ laſciuitis in ſtratis veſtris.
qui comeditis agnū de grege. ⁊ vitu
los de medio armenti. q̄ canitis ad vo
cem pſalterij. ſicut Dauid putauerūt
ſe habere vaſa cātici bibentes in phia
lis vinū. ⁊ optimo vngēto delibuti. et
nihil patiebant ſup cōtritiōe Joſeph
Et Ezech. xiij. dr̄. Nō aſcēdiſtis ex ad
uerſo neq̄ oppoſuiſtis vos murū pro
domo iſrl̄. vt ſtaretis i ꝓlio in die dn̄i
E ¶ Tertiꝰ aūt gradus dilectōis ē. vt ali
q̄s aiam ſuā ꝓ fratribꝰ ſuis ponat. j.
Joh. iij. In hoc cognouimꝰ charitatē
dei. q̄m ille ꝓ nobis aiam ſuā poſuit.
⁊ nos debemꝰ ꝓ fratribꝰ aias nr̄as po
nere. Ultra hūc aūt gdū dilectōis in
tendi nō pōt. Vn̄ Joh. xv. Maiorē
hac dilectionē nemo habet vt animā
ſuā ponat q̄s ꝓ amicis ſuis. Vn̄ in h̄
perfectio fraterne dilectōis ꝯſtituitur
tn̄ aiam. id eſt. vitā corporalē. nō vitā
aie. q̄ deus ē. que aufert p pctm̄ mor
tale. ponere ꝓ proximorū ſalute cadit
ſub nccītate p̄cepti in articulo neceſſi
tatis. puta ſi q̄s videret aliquē ab infi
delibus ſeduci. deberet ſe mortis pe
riculo exponere. vt eū a ſeductōe libe
raret. Sꝫ vt aliq̄s extra hos caſus ne
ceſſitatis ꝓ ſalute alioꝝ mortis piculo
ſe exponat. ptinet ad pfectionē iuſticie
vel ꝯſilij. Cuiꝰ exēplum ab apl̄o acci
pere poſſumꝰ. q̄ dicit. ij. Cor. xij. Ego
aūt libētiſſime impendā ⁊ ſupimpen
dar ipe ꝓ aiabus vr̄is. Glo. Perfecta
charitas ē. vt q̄s patus ſit ꝓ fratribus
mori. Habet aūt quandā ſimilitudinē
mortis ꝯditio ſeruitutis que mors ci
uilis dicit. iō ad eandē pfectionē dile
ctionis ptinere videt. ꝙ aliq̄s ſeipm
ſeruituti ſubijciat ꝓpter ꝓximi amorē
⁊ ꝙ ſe mortis piculo exponat. lꝫ h̄ pfe
ctius videat eē. q2 hoies naturalit ma
gis mortē refugiūt. oīa Tho. ¶ Quo F
ad tertiū ꝯſideratur etiā fraterne dile
ctionis pfectio ex effectu. Quāto em̄
maiora bona ꝓximis impēdimꝰ. tāto
perfectior dilectio eē videt. Sunt aūt
circa hoc etiā tres gradus cōſiderādi.
Sunt em̄ q̄dā qui ꝓximis obſequunt
in corpalibus bonis. puta q̄ veſtiūt nu
dos. paſcūt famelicos. ⁊ alia opa mi
ſericordie hmōi infirmis miniſtrāt. q̄
ſibi dn̄s reputat exhiberi vt pꝫ Matt.
xxv. Scd̄o ſunt aliqui q̄ bona ſpiri
tualia largiuntur. que tn̄ nō excedūt
cōditionē humanam. ſicut qui docet
ignorantē. cōſulit dubitanti ⁊ reuocat
errantē. De quo ꝯmēdat Job. iiij. Ec
ce docuiſti plurimos ⁊ manꝰ laſſas ro
boraſti. vacillātes firmauerūt ſermo
nes tui. ⁊ genua tremētia confortaſti.
¶ Tertio ſunt etiam aliqui qui dona G

ſpūalia ⁊ dona ſupra naturā ⁊ rōnem
excedētia ꝓximis largiunt. ſcʒ doctri
nam diuinoꝝ. manuductionē ad deū.
⁊ ſpūalium ſacramētoꝝ cōicationem
De his donis facit mentionem apl'ſ
Gal. iij. dicēs. Qui tribuit nob ſpm̄.
⁊ opat v̓tutes in nobis. Et .j. Theſſal.
.ij. Cū accepiſtis a nobis verbū audi-
tus dei. accepiſtis illud. nō ſicut v̓buʒ
hoim ꝗ ſicut eſt vere verbū dei. Hmōi
igit̄ bonorum collatio ad ſingulareʒ
quandā ꝑfectionē ꝑtinet fraterne dile
ctionis. qꝛ ꝑ hec bona hō vltimo fini
cōiungit̄. in quo ſūma hoīs ꝑfectio cō
ſiſtit. Perfectio hec oſtenditur Iob
.xxxvij. vbi dicitur. Nunquid noſti ſe
mitas nubiū magnas. ⁊ ſcientias ꝑfe
ctas. Per nubes aūt ſm btm̄ Aug'.
ſancti ꝑ̄dicatores intelligunt̄. Hūt il
le nubes ſemitas ſubtiliſſimas ſcʒ ꝑ̄di
catōis vias ⁊ ꝑfectas ſciētias. dū ſe ſu-
is meritis nihil eē̄ ſciunt. qꝛ ea q̄ ꝓxi-
mis impēdūt ſupra iſtos exiſtūt. Ad-
dit aūt ad hāc ꝑfectionē ſi hmōi ſpūa
lia bona nō vni tm̄ vl' duob' ꝗ toti mul
titudini exhibent̄. qꝛ ſm pħm bonuʒ
gēnis ꝑfectius ē̄ ⁊ diuinius q̄ꝫ bonum
vnius. hec oīa Tho.

Capitulum. v.

Quartū ꝑ̄ceptū qđ primo loco
ſub precepto dilectiōis ꝓximi
continet̄. Exo. xx. ſic ponitur.
A Honora patrē tuū ⁊ matrē tuam vt
ſis longeuus ſuꝑ terrā. Vbi notādūʒ
primo q̄ ꝑ̄ter patrē noſtrū quē quoti-
die inuocamus in orōne dn̄ica adhuc
triplices ſunt patres. quos honorare
debemus. Primo carnales hic. Se
cundo ſpūales ꝑ̄lati. de quoꝝ nume-
ro fuit apl'ſ dicēs. j. Cor. iiij. Ego per
euāgeliū genui vos. Tertio ꝑ̄tēs tē
porales ſeu dn̄i. Vn̄ ſerui Naaman
.iiij. Reg'. v. ei dixerūt. Pater ſi rem
grandem dixiſſet ꝓpheta certe facere
debueras. De primis parētib' primo

tria ſunt notāda. Primo quib' moti-
uis filij parētes debent honorare. Se-
cundo q̄bus modis honorem dn̄t eis
exhibere. Tertio quotuplr̄ ꝯ̄ preceptū
hoc ꝯtingat peccare. Quātū ad ꝑ̄mū B
q̄ꝫ ſtricte hoc mādatū ſit ſeruandū do-
cet ꝑ̄mo violantium dira maledictio.
Nā Geñ. ix. Cham deridens pr̄is ſui
verēda in ſemine ſuo maledictus eſt.
Geñ. xlix. Ruben licet eēt ꝑ̄mogeni-
tus Iacob cū bñdicturus alijs iſti di-
xit. Nō creſcas. qꝛ aſcēdiſti cubile pa-
tris tui. Eſau venator ⁊ parū in taber-
naculis inhabitās bñdictionē ꝑ̄moge
niture ꝑdidit. quā Iacob obediēs inue-
nit Geñ. xxv. ⁊ xxvij. Secundo idem
ſuadet vite filioꝝ abbreuiatio. Nam
Deut'. xxj. Si genuerit hō filiū cōtu-
macē ⁊ ꝓteruū q̄ nō audiat pr̄is vl' ma
tris imperiū. apprehēdēt eū ⁊ ducent
ad ſeniores ciuitatis illi'. ⁊ ibi accuſa
būt eū de comeſſatōib' luxurijs ⁊ ꝯui
uijs. ⁊ lapidabit eū oīs ppl'ſ. ſnīa ē ibi
dē. Sic duo filij Heli correpti a pr̄e.
nec emēdati fortes vna die occiſi ſūt i
bello capta arca. j. Reg'. iiij. Tertō C
ideʒ ſuadet multiplex natoꝝ bñdictio
Nā hic i ꝑ̄cepto illo ſpēalit̄ lōgitudo
viuēdi i ꝑ̄miū ꝓmittit̄. ſupple. ſi filio
valet ad ſalutē. vl' ad cōmodū mai'. ſi
eñ nō ad h̓ valeret diu viuē plaga eſſʒ
diu viuē. nō ꝑ̄miū. qꝛ diu i pctis viuē
tes pei' dānant̄. Et ꝑ oppoſitū diu bn̄
viuere bñficiū dei magnū ē. ſic Sem
fili' Noe q̄ pr̄eʒ honorauerat. q̄ Sem
videt̄ fuiſſe ſm mltos Melchiſedech
rex ſalem. quē cōſtat diutiſſime vixiſſe
videlʒ annis pluſq̄ꝫ ſexcētis. ex Geñ.
.xj. Qđ etiā pʒ in bñdictōib' Ioſeph
quē pater oībus filijs predilexit. eo q̄
obediēs fuerat in arduis. vt patuit in
exitu vltimo ad paſcua verſus fratres.
Hic inquāʒ Ioſeph quantā materiā
patiētie caſtitat'. quantā potētiā ade-
ptus ſit. ⁊ ſemē eius pʒ Geñ. xxxvij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D .xxix.xlj.ꝛ.xlij.multiplicit. Quarto
idē docet filioꝝ iudeoꝝ ꝛ erga parentes
pia bonoꝝ ꝓuiſio aut hūiliatio . Nā
Dauid Saul diu in ꝑſecutione māſu
rus in eiuſdē ꝑncipio ſollicite matrē
ꝛ prē cōmendauit regi Moab.j.Reg.
.xxij. Rechabite cū liberis ad iuſſum
pr̄is eoꝝ Jonadab imꝑpetuū non bi
berūt vinū domū nō edificauerūt. ſe-
mētē nō ſerebāt. vineā nō plātauerūt
ꝛ ſoluꝫ in tabernaculis māſerunt. niſi
in ncc̄itate guerrarū. Hiere.xxxv. Id
circo ꝑ cūctis iſraelitis laudanť a deo.
Sic etiā ꝑfectiōis exēplar Jeſus erat
ſubdit⁹ illis.ſ.parentibus. Et in mortis
agonia de mr̄e ſollicitus virginē virgi
E ni cōmēdauit. Joh.xix. Quito idē
docet paganoꝝ multiplex eruditio. vt
docet Valeri⁹ li.v. ꝑ plura exempla.
Nā filia q̄dam cui⁹ mr̄ incarcerata et
fame necāda iudicis ꝯſenſu obtinuit
vt mr̄em viſitaret . ꝑ cuſtodes tn̄ ꝑus
q̄ſita ne alimēta afferret. q̄ filia mr̄em
diu lactās. tādē ꝑ cuſtodes explorata
eſt matrē alere. qđ cuꝫ iudex ꝑcepiſſet
vite matrē filie donauit. in pietatꝫ mu
nus ꝛ loc⁹ ꝯſecrat⁹ diijs a ꝑplo. vt alij
ſcribunt. Itē ibidē Valerius dicit de
Corialiano romano q̄ cuꝫ a romanis
ꝓſcript⁹ rex alioꝝ factus eēt. ꝛ roma-
nis nullaten⁹ nec ꝑcio nec dotib⁹ re-
cōciliari valeret. veniēte ad eum de ro
ma mr̄e ſtati a filio obtinuit romanis
pacē. Itē ibidē de filio Creſi regis re-
fert. ꝙ cū fili⁹ ei⁹ mut⁹ videret ab alio
quodā prē debere occidi. nec lingua
nec virib⁹ hūc prē eē demōſtrare poſ
ſet. in pietatꝫ mun⁹ lingua ei⁹ ſoluta
eſt ꝛ locutus ē hūc patrē . ꝛ alia clare
F eloquēs in multoꝝ ſtuporē. Sexto
idem ſuadent creature irrōnales celi
aues. Naꝫ vt dic̄ Ambro. exameron.
.v. ciconie pie aues parētes ſenes nu-
datos plumis tegunt. fouēt alis ꝛ nu
triūt alimētis. Et ibidē dī. ꝙ admiran
da ē cornicꝫ clemētia. Nā cū parentes ꝑ
longeuā ſenectutē plumarū tegmine
ꝛ alaꝝ regimie minorari ꝯtingit. cor-
nices iuniores ꝓprijs pennis eos fo-
uēt. ꝛ collecto cibo paſcūt. qn̄ etiā pa-
rētes eoꝝ ſeneſcūt. eos fultro alaꝝ ſu-
arū ſubleuātꝫ ad volādū exercēt. vt in
priſtino vſus mēbra diſſueta reuocēt
ꝛ reducāt. vt dic̄ Bartho. in ď ꝓprieta
tib⁹ rerū. Et ſolū vt hiſtoriographi po
nūt. vultures parentes fame ꝑire ſinūt.
Et vt refert Guilh. de apibus parte.ij.
Apes iuniores nō i ope tm̄. ȝ etiā i fe-
ra q̄ꝫ iuuāt mr̄es. Septio illud do- G
cēt inſenſibiliū exēpla. Vn̄ Pe. Ra-
uen. Tolle radiū a ſole ꝛ nō lucet. riuū
a fonte ꝛ deſiccatur. ramū ab arbore ꝛ
areſcet. mēbꝝ a corpe ꝛ putreſcet. Sic
ſepa filiū a deuotiōe prn̄a. ꝛ iā nō ē fi-
lius. ȝ collega iſtoꝝ de q̄b⁹ dī. Vos a
pr̄e diabolo eſtis . ꝛ opa pr̄is vr̄i vultꝫ
perficere. Quo ad ſcōm principale H
notādū ſm̄ Tho.ij.ij.q.cxxij. Licet in
h ꝑcepto exꝓmať ſolū honoratio paren
tū. in illa tn̄ honoratiōe intelligiť mā-
dari ſuſtētatio eoꝝ. ꝛ q̄cq̄d aliud a ſu-
is liberis ipis debitū ē. Sic interꝑtať
xp̄s Mat.xv. Et ſuꝑ illo Eph.vj. Ho
nora pr̄em tuū ꝛ mr̄em tuaꝫ. dic̄ glo.
Jubemur parētes honorare.i.obſeq-
uim pietatꝫ ꝛ reuerētiā exhibere, ac ne-
ceſſaria miſtrare. Cōſiſtit aūt reueren
tia exhibēda parentib⁹ ſm̄ Alex. de hal.
in trib⁹. Prio in affectu. vt liberi parē
tes amēt. eis bona optēt. ꝓ eis orēt. ꝛ
exinde timeāt eos ac reuereāť. ꝛ offen
ſam eoꝝ caueāt ꝓpter ptātē quā a deo
in filios hn̄t. q̄ꝝ ſunt ꝑncipia poſt deū
Scđo ꝯſiſtit i ſigno exteriori ꝛ reuerē
tia. que fit aſſurgēdo. ſupra ſe locādo.
verbū porrigēdo loquendi. ꝛ ſilibus.
Tertio ꝯſiſtit in affectu vt eis obediāt
in omibus. ſaltē q̄ ꝑtinent ad vtilitatē
ꝛ neceſſitatē rei familiaris . ꝛ que ꝑti-
nent ad bonos mores, que saluti ſunt

neceſſaria. ſm illud Eph. vj. Obedite filij pentib⁹ vr̄is in dn̄o .i. ſm iuſticiā ⁊ fidē dn̄i dei. Et col. iij. Filij obedite pentib⁹ vr̄is i oib⁹ .i. vt p̄us expoſitū eſt. Quarto ꝯſiſtit in ſuſtētatiōe eorū fienda ꝑ tria. v̄bo ꝑ ꝯſolatōes. facto ꝑ miniſteria corꝑalia vbi op⁹ ē et dono tēporali. Cū iuſtū em̄ ē ꝙ parētes pueros debiles nutriāt. tā dignū eſt vt fi-
I lij fortes pentes debiles iuuēt. Dubitaẜ circa h̄ primo. vtꝝ hō magis debeat diligere p̄rēʒ ꝙ̄ matrē. Hāc queſtionē mouet Seneca. li. declamationū videlʒ an filius poti⁹ teneaẜ alere patrē ꝙ̄ matrē. ſub h̄ caſu. Quidā pater a piratis capt⁹ ad filiū mittit ꝓ auxilio habēdo. ẜ mr̄e ceca domi manēs nec habēs aliud auxiliū ꝙ̄ filiū eū ꝑcipit manere. eo ꝙ vtrūqꝫ iuuare non poſſet. quē ꝫ iuuabit fili⁹. Seneca fortiter ambas ptes roborat. ẜ nō ſoluit. Legiſte tn̄ rn̄dēt. Inſtit. ð p̄ria ptāte in glo. ꝙ citi⁹ hēat p̄rem alere. q: ex legis ꝓſumptiōe vt cōiter pl⁹ fili⁹ ſperat h̄re a patre. Et Tho. ij. ij. q. xxvj. ar. x. dicit ꝙ magis teneẜ diligere p̄rem. q: dicit btūs Hiero. ſup Ezech. ꝙ poſt deum omniū patrē diligēdus eſt pater. ⁊ poſtea addit de mr̄e. Ubi no-
K tandum ꝙ in iſtis cōparationib⁹ vt quidam dicūt. quos Tho. nō reprobat. h̄ qð hic diciẜ intelligēdū ē ꝑ ſe. vt videlicet intelligaẜ eē q̄ſtio de p̄re inq̄ntuʒ pater ē. an ſit plus diligēdus mr̄e inquātū mater ē. Pōt em̄. ſubdit Tho. in om̄ibus hmōi tāta eē diſtātia virtutis ⁊ malicie vt amicicia ſoluaẜ vl' minuaẜ. vt dicit phus. viij. Eth. Et ideo Ambro. dicͨ ꝙ boni domeſtici ſūt malis filijs ꝑponēdi. ẜ ꝑ ſe loquēdo paẜ magis diligēdus ē ꝙ̄ mater. Amanẜ em̄ pater ⁊ mater vt principia q̄dā naturalis originis. pater aūt hꝫ excellētiorē principij rōnem ꝙ̄ mater q: paẜ eſt principiū ꝑ moduʒ agentis. mater aūt ꝑ modū patiētis ⁊ materie. ⁊ ideo p̄r ꝑ ſe loq̄ndo ē magꝭ diligēdus. Tn̄ hec ſpēs amicicie ð qua nūc loq̄mur eſt amicicia q̄ debeẜ p̄ri ⁊ mr̄i ſm generatōnis rōnē. Eſt em̄ alia ſpēs amicicie q̄ diligim⁹ amantē. Alia q̄ generantē. Prima ſpecie poſſum⁹ plus diligere vnū. ſecūda ſpecie aliū. Nā matres naturaliter plus diligūt filios ꝙ̄ p̄res ꝓpter tres rōnes. Primo q: plus laborāt in eoꝝ generatiōe. Vn̄ ponūt ibi magis ð ſuo. Scðo q: magis ſciūt ꝙ ſūt ſui filij ꝙ̄ p̄res. Tertio q: ſtatim natos ſecū tenēt ⁊ nutriūt. nō aūt patres. ſic ⁊ ꝯſanguineos cū q̄b⁹ magis nutriti ſumus vel cōuerſati amplius diligimus. q: amicicie naturali adiūgitur amicicia ſocialis. ⁊ hoc totū redit ad hoc ꝙ plus ponit mater de ſuo in filio ꝙ̄ pater. ẜ plus de eo qð fili⁹ ē poniẜ a p̄re ꝙ̄ a matre. q: paẜ dat virtutē formatiuā q̄ ē diſpoſitio ad nobiliſſimā aīe rōnalis formā. mr̄ v̄o materiā. ⁊ iō naturaliẜ hō plus patrē diligit ⁊ cōſanguineos ex pte p̄ris. hec de
Tho. Dubitaẜ ſcðo. an filij ⁊ filie in reuocatiōe votoꝝ a pentib⁹ attēptatꝭ debeāt obedire. Rn̄. ſm Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ꝙ filij ⁊ filie ſub pentū vl' tutoꝝ degētes tutela ſunt in ſtatu triplici. Quidā q̄ nōdū habēt vſum rōnis. ⁊ tales quantūcūqꝫ annoſi nō p̄nt aliquid vouere. quia nō p̄nt deliberare. Alij ſunt qui ante annos pubertatis .i. maſculi ante decimūquartum annum. femell ān duodecimū attigerūt vſuʒ rōnis. Et tales p̄nt quātū in ipis eſt vouere ſine pctō. ẜ votū eoꝝ pōt irritari ꝑ parētes q̄rū cure remanēt adhuc ſubiecti. q̄ reuocatō etiā ſine pctō fieri pōt a pentib⁹ vl' tutorib⁹. Nō q̄re nati vouētes nō peccat. q: iplicite ſubintelligiẜ ſi parētes ꝯſenſerit. Nō q̄re parētes reuocādo nō peccāt. q: vtunẜ iure ſuo. Quantūcūqꝫ tn̄ ꝯfari filij aū

annos pubertatꝫ ſint doli capaces. nõ poſſunt obligari voto ſolẽni religiõis ꝓpter eccl'ie ſtatutū qđ reſpicit id qđ in pluribꝰ accidit. Tertio ſunt q̃ vouẽt poſt annos pubertatis. ⁊ tales ſi ſunt libere cõditionis quantū ad ea q̃ ſunt ſue ptãtis ⁊ ſue ꝑſone. pñt ſe obligare voto religiõis vel ſimplici vel ſolẽni ſine volũtate parentū. Et eadẽ rõ eſt de aliȷ̃s votis. ⁊ ꝯtrahere pñt. nõ ſunt aũt ſue ptãtis tales ſemꝑ q̃ ad diſpenſationẽ domeſticã. Idcirco non poſſunt aliquid vouere qđ ſit ratū ſine cõ-

N ſenſu patris. ¶ Dubitat̃ tertio. an filiꝰ teneat̃ obedire parẽtibus carnalibus q̃tum ad oĩa ⁊c. Rñ. Tho. quodli. ij. q. v. ar. j. q̃ nõ. ſ; in q̃buſdã. Nam cum obediẽtia ꝑlata debeat̃. ad illa ſe extẽdit debitū obediẽtie ad que ſe extẽdit ius ꝑlationis. Habet aũt pater carnalis ius ꝑlatiõis in filiū. Primo q̃dem q̃tum ad domeſticã ꝯſeruationẽ. Sic eñ eſt paẗfamilias in domo. ſicut rex in regno. Vñ ſicuti ſubditi regis tenẽtur obedire regi in his q̃ ꝑtinẽt ad gubernationẽ regni. ita etiã filiȷ̃ ⁊ aliȷ̃ domeſtici tenent̃ obedire patrifamilias in his q̃ ꝑtinẽt ad diſpẽſationẽ domꝰ. Scđo q̃tum ad moꝝ diſciplinã. Vñ apl's dicit Heb. xij. Patres quidem carnis noſtre habuimus eruditores ⁊ obtẽperabamus eis. Debet eñ pater filio etiã diſciplinã vt phs dic̃. In his ergo tenet̃ obedire filius patri carnali. ⁊ nõ in aliȷ̃s. Vñ illud Col. iij. Filij obedite parentibꝰ vr̃is quo ad oĩa. intelligit̃ oĩa ad q̃ ſe ius ꝑlationis extendit. idõ etiã nõ exhibet irreuerentiã parẽtibus q̃ eis nõ obedit in his in q̃bꝰ eis obedire nõ tenet̃. ¶ Quo ad ter-

N tiūm principale patet ex premiſſis q̃ multipliciẗ nati peccãt contra hoc ꝑceptum in parẽtes. Primo qui parẽtes irrident paupes aut debiles. Terreat hos maledictio Cham Gen̄. ix. Secũdo quidã parẽtes duris verbis contriſtant. contra apl'm dicentem. j. Timoth. v. Seniorẽ ne increpaueris ſed obſecra vt patrem. iuniores vt fratres. anus vt matres. iuuẽculas vt ſorores in omni caſtitate. Tertio aliȷ̃ parentibus maledicunt. ꝯtra illud Exo. xxj. Qui maledixerit pr̃i ⁊ mr̃i morte moriat̃. Et Prouerb. xx. Qui maledixerit patri vel matri extinguet̃ lumen eius in medȷ̃s tenebris. ⁊ morietur in peccatis ſuis ⁊c. Quarto q̃ mortẽ parentū ſuoꝝ optant ex eoꝝ odio aut appetitu honoris vel hereditatis. Vñ Prouerb. xix. Qui affligit patrẽ erit ignominioſus ⁊ infelix. Quinto qui parẽtibus paupibus vel indigẽtibꝰ nõ miniſtrãt ꝓpoſſe. ꝯ illđ Eccl. iij. Fili ſuſcipe ſenectã patris tui ⁊ ſi defecerit ſenſus eiꝰ ꝑ ſapiam vel impatiẽtiã. ſupple. veniã da illi. Sexto q̃ non obediũt. ſ; ꝓterue recalcitrãt in his videlicet q̃ ꝑtinẽt ad pr̃is imperiū q̃ iubent̃ lapidari. vbi. ſ. Septio q̃ manus violẽtas in eos iniecerint. Contra q̃s Exo. xxj. Qui ꝑcuſſerit patrẽ vel matrẽ morte moriat̃. Octauo q̃ parẽtibꝰ defunctis ꝑ ſuffragia nõ ſubueniunt. cõtra q̃s Prouer. xix. Qui affligit patrẽ erit ignominioſus ⁊ infelix. ¶ Du- D

bitat̃ ꝑmo. q̃re huic ꝑcepto addit̃ promiſſio premiȷ̃ plus q̃ꝫ alteri mãdatoꝝ. Rñ. ſm Alex. de hal. i ſuo tertio ⁊ alios. Priõ vt ad ſuſtẽtationẽ pentū alliceret̃ filiȷ̃ ex ꝑmio. queadmodū parẽtes alliciunt̃ ad nutritionẽ filioꝝ ex natura. Scđo q2 cõgruū ẽ vt vitã ꝓtelãtes in pentibꝰ filiȷ̃ tales etiã recipiãt lõgitudinẽ vite in ſeipſis. Tertio q2 ꝑcepta dãt̃ eis ad q̃ in q̃buſdã hõ nõ inclinat̃ aut modicū. Sed ad ſubueniẽdum filiȷ̃s parẽtes inclinant̃ multū ⁊ ecõuerſo modicū. idõ neceſſe fuit mandari. ſicut videmus etiã q̃ truncus prouidet ramis. non rami trunco. Corpꝰ

mēbris nō membra oīa corꝑi. Sol ra
dio. nō radius ſoli. Fons riuo non ri
P uus fonti. ¶ Dubitat ſcđo. vtrū aliq̄s
ꝑcepto patris poſſit cōpelli ad matri
moniū ↄtrahēdū. Rñ. Tho. iiij. ſcrip.
diſ. xix. ar. vlti. Cū in matrimonio ſit
q̄dam ſeruit⁹ ꝑpetua. pater nō pōt co
gere filiū ad mr̄imoniū ꝑ ꝑceptū. cū
ſit libere cōditionis. ſʒ pōt eū induce
re ex rōnabili cā. ⁊ tūc ſicut ſe hʒ filius
ad cām illā. ita ſe hʒ filius ad ꝑceptū
patris. vt ſi rō illa cogat de neceſſitate
vel de honeſtate. ⁊ ꝑceptū ſimilit̄ co
Q gat. alias nō. hec Tho. ¶ Dubitat̄ ter
tio. vtrū inuitis parētib⁹ filius poſſit
intrare religionē. Rñ. Tho. qōli. ix. q.
.v. ar. j. Diſtinguendū ē. q2 aut iſte q̄
habet ꝓpoſitū intrādi religionē videt
ſe in ſeculo non poſſe viuere ſine pctō
mortali vel nō de facili. Si timet ſibi
de ꝑiculo pcti mortalis. cū magis te
neat̄ ſaluti anime ſue ꝓuidere q̄ cor
porali neceſſitati parētū. nō tenet̄ i ſe
culo remanere. Si aūt videt ſe poſſe i
ſeculo ↄuerſari abſq̄ pctō. Adhuc di
ſtinguendū ē. q2 aut ſine ei⁹ obſequio
parētes nullo modo viuere pñt. ⁊ ſic
tenet̄ eis ſeruire. ⁊ alia opa ꝑfectionis
ꝑtermittere. ⁊ peccaret eos dimittens
Si v̄o ſine eius obſequio pñt ꝑentes
aliq̄liter viuere. nō aūt honorifice. nō
ꝓpter hoc tenet̄ opa ꝑfectionis dimit
tere. ſecus aūt eſt in illo q̄ iā religionē
intrauit. quia cū iam ſit mortu⁹ mun
do ꝓpter ꝓfeſſionē. ſolut⁹ eſt a lege q̄
in mūdanis obſequijs ꝑentibus tene
bat̄. ſm doctrinā Apli Ro. vij. In il
lis aūt ſpūalibus. puta oronib⁹ ⁊ hu
iuſmodi. eis tenet̄ ſuire. Et hoc qđ di
ctum eſt de introitu religionis. pōt di
ci etiā de obſeruantia virginitatis ⁊ đ
alijs operibus ꝑfectionis. hec Tho.
R ¶ Dubitat̄ q̄rto. vtrū ille cui⁹ pat̄ nō
pōt ſuſtentari a filio niſi cōtrahēdo ac
cipiat dotē vnde patrē nutrire poſſit
teneat̄ ↄtrahere vt patrē ſuſtētet. Rñ.
Tho. eodē ar. Caſus ꝓpoſit⁹ nō videt̄
de facili poſſibilis. Vix eñ cōtingere
pōt. qn̄ quis parētes ſuſtentare poſſit
abſq̄ matrimonij cōtractu. ſaltē ma
nibus opando ⁊ mēdicādo. Si tñ hoc
cōtingeret eſſet idē iudiciū de virgini
tate ſeruāda in iſto articulo ⁊ de alijs
ꝑfectionis opibus. ſic̄ eſt de introitu
religionis. vt ꝑus dictū eſt. hec Tho.

¶ Capitulum. vj.

De honore ſecūdo patri videli
cet ſpūali exhibendo videnda
ſunt tria. Primo videbitur q̄
ſtricte mandatū ſit ꝑlatis ſpūalibus
obedire. Secūdo in q̄bus ſint ⁊ quali
ter honorādi. Tertio quot modis cir
ca eos h̄ ꝑceptū non ſeruet̄. ¶ Q̄tum A
ad primū notandū q̄ pater ſpūalis ē
quicunq̄ ꝑlatus regens in ſpūalibus
aliquē. quē doctrina euangelica gene
rauit. vel habet nutrire. ꝑſertim ſi eu
chariſtie ſacramentū vel alia ſibi mi
niſtrat ſpūalia. vt ſunt papa. eps. ple
banus. ⁊ vicē eoꝝ gerētes. cōfeſſores
ꝑdicatores. abbatiſſe. prioriſſe. Vnde
aplus. j. Cor. iiij. Ego ꝑ euangeliū ge
nui vos. De his intelligit̄ illud māda
tum apli. Obedite ꝑpoſitis veſtris et
ſubiacete eis. ipſi eñ ꝑuigilant quaſi
rōnem ꝓ animab⁹ vr̄is reddituri vt
cum gaudio hoc faciāt nō gementes.
De his xp̄s ait Luc. x. Qui vos ſper
nit me ſpernit. Et vt nō ſolū bonis ſed
etiā malis obedire debeamus. docet
Matth. xxiij. xp̄s. vbi ſic dicit̄. Jeſus
locut⁹ ē ad turbas ⁊ ad diſcipulos ſu
os dicēs. Sup cathedram Moyſi ſe
derunt ſcribe ⁊ pharizei. Oīa ḡ q̄cūq̄
dixerint vobis ſeruate ⁊ facite. ſm v̄o
opa eoꝝ nolite facere. dicunt eñ ⁊ nō
faciūt. Et ad id deſeruit apte exēplū
in vitaſpatrū. vbi dr̄. q̄ ad quēdā ſoli
tariū venit quidā ꝑſbyter cuiuſdā ba
ſilice vt cōſecraret ei oblationē ad cō

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

municandū. quidā aūt venit accuſās
ſacerdotē apō ſolitariū. venit ꝑ pſby-
ter q̄dā vice volēs ꝯſecrare oblationez
id eſt. celebrare miſſam. ꝟ ſolitari⁹ pul
ſanti nō aperuit. ⁊ ſic ſacerdos diſceſ-
ſit. Et vox ad ſolitariū. Ecce tulerūt ſi
bi hoīes iudiciū meū. ⁊ fact⁹ ē velut in
exceſſu mētis ſolitari⁹. videbatq̄ q̄ſi
puteū aureū ſitulā aureā ⁊ funē aure-
um. aquāq̄ valde bonā. haurire autez
vidit quendā leproſū ⁊ refundentē ī vas
Vidit igit̄ hec ſolitari⁹ ⁊ cupiebat bi-
bere. ꝟ noluit ꝓpt̄ leproſum q̄ hauſit.
Et vox. Cur nō bibis: nā iſte ſolū hau
ſit. nihil inq̄nauit. Expgefact⁹ ſolitari
us myſteriū itellexit. ⁊ mittēs ꝓ ſacer
dote ſic̄ ꝑus erat ſolit⁹. ab eo oblatiōz
B ſumpſit. ¶ Sz q̄rit̄. in q̄bus laici tene
ant̄ ſuis p̄latis eccleſiaſticis obedire:
Rn̄. Vlric⁹ li. vj. ti. iiij. c. xv. Laici nō
tenent̄ p̄latis eccl'iaſticis obedire niſi
in his ad quoꝝ obſeruātiā ſe in baptiſ
mo obligauerūt. ſcz vt teneāt verā fidē
cū opibus. ⁊ abrenūcient ſathane ⁊ oī
bus pompis ⁊ opib⁹ ei⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs q̄tūz
ad om̄e pct̄m vitandū ⁊ ſpūale bonūz
proſequendū. In alijs aūt actib⁹ non
ſubdunt̄ eis niſi q̄tūz ad iſta ꝑtinere
C ſeu reduci p̄nt. ¶ Quo ad ſcōm p̄nci
pale notādū q̄ honor debit⁹ p̄latis ec
cleſiaſticis ꝑ multa ē exhibēd⁹. Prio
vt bonū eis corde optemus. ⁊ nōnun
q̄ꝓ ꝓ eis orem⁹. ne ꝓpt̄ pctā ſubditorū
p̄lato grā verbi dei ſubtrahat̄. q̄ꝛ dicit
Greg⁊. ſup Ezech. omel̄. xij. Aliquan
do aūt ꝓpt̄ malos auditores bonis tol
lit̄ ſmo doctorib⁹. Aliq̄n vō ꝓpter bo-
nos auditores dat̄ ſmo doctorib⁹ etiā
malis. Beniuole valde ſe habuit Da-
uid erga inimicū letalē Saulē prius
vinctū regē. ⁊ iā a deo abiectū. nō ob-
ſtāte q̄ i regez iā vnctus eēt Dauid. q̄ꝛ
eīn Saul vnctus dn̄i fuit. manſuetiſſi
me ſe ad eū habuit Dauid. vt pꝫ. j. Re
gum. ca. m̄tis. Quāto plus ad ſacer-
dotes eccl'ie ſeptēpliciter deo cōſecra-
tos nos beniuole h̄re debemus. Itez
aliq̄n ꝓpter pctā ppl'i deus ꝑmittit re-
gnare hypocritaz. Iob. xxxiiij. q̄ꝛ erit
ſicut ppl's ſic ſacerdos. ⁊ ſicut ſeruus.
ſic ⁊ dn̄s eius Eſa. xxiiij. ꝑ ad h̄ malū
euitādū optādū ſbditis ē. nedū paſtor
ꝑ abrupta gradit̄ grex in p̄cipitium la
bat̄. vt Grego. dicit. ¶ Scdo ſubditi D
ſtudere dn̄t vt bona de p̄latis dicāt. ⁊
eos honorēt. vel de eoꝝ malis taceāt.
niſi vbi locū habz fraterna correctio. ⁊
mō licito ſperat̄ emenda. Rō. q̄ꝛ illud
ad q̄uēlibz fieri dꝫ. ꝑ plus circa p̄latū.
Nā de oī verbo ocioſo reddituri ſum⁹
rōnem. vt veritas ait. q̄nto plus de ma
lo ⁊ p̄lato detrahēdo. al's nihil ſeq̄tur
niſi infectio ppl'i ⁊ pct̄m ꝓpriū. ¶ Ter- E
tio tenent̄ ſubditi eis ad reuerentiam
geſtuū ꝓpter excellētiā ſtatus eoꝝ ⁊ di
gnitatis. Et tales ſm̄ magis ⁊ minus
Vn̄ apl's. j. Timoth. v. Qui bn̄ p̄ſunt
preſbyteri duplici honore digni habe
ant̄. maxīe q̄ laborāt in verbo ⁊ doctri-
na. Quarto donis ⁊ obuētiōib⁹ hono
rādi ſunt p̄lati eccleſiaſtici. puta deci-
mis ⁊ oblatōib⁹ cōibus ac alijs eoꝝz
viribus. q̄ꝛ talia ſunt eoꝝ ſtipēdia ad
ſuſtentationē vite eoꝝ ordinata. Et il-
lud ꝓbat apl's. j. Cor. ix. poſt p̄fata ver
ba imediate ſubdēs. Scriptū ē. Non
infrenabis os bouis triturātꝭ. Dign⁹
eſt eīm operarius mercede ſua. Vnde ⁊
Matth. x. idē dicit̄. Dign⁹ eſt operarius
cibo ſuo. Hoc eīm dixit. q̄n miſit diſci-
pulos ad p̄exiſtēdū ppl'is v̄bo ⁊ ſmo-
nib⁹. Rō ē q̄ꝛ in infinitū ſunt meliora
ſpūalia tpalib⁹. j. Cor. ix. Si nos vob
ſpūalia ſeminauim⁹. nō magnū eſt ſi
nos carnalia vr̄a metam⁹. Quito dn̄t
honorari in mandatis q̄ p̄cipiūt vt in
vitandis excōicatis. ſeruādis feſtiuita
tibus. ⁊ hmōi. ¶ Quo ad tertiū p̄nci F
pale notandū. q̄ tot modis ⁊ plurimiſ
pōt dehonorari p̄latus eccleſiaſticus

q̄t modis honorari. Primo illudētes p̄-
lat⸗ q̄ ad pſonā. Scḋo q̄ eis detrahunt
leniter ⁊ multiplr̄ īfamādo vl̄ maledi-
cūt. Ↄ illō apl̄i Act. xxiij. Pricipē ppl̄i
tui n̄ maledices. Tertio q̄ eos geſtib⁹
dehoneſtāt ſine rōnabili cā. vt cū eis
ludētes illicite luxuriātes ⁊ ſic Cham
verēda mor̄ paternor̄ ⁊ defectuoſor̄
detegētes. Ↄ illō Exo. xxij. Dijs n̄ de-
trahes ⁊ p̄ncipē ppl̄i tui nō maledices
Quarto q̄ eis debita ī decimis oblati
onib⁹ ⁊ alijs ſubtrahūt ⁊ iurib⁹ eorū. Ↄ
illō Malach. iij. dic̄ dn̄s. Inferte oēm
decimā ī horreū meū vt ſit cibus ī do-
mo mea. Et Eccl̄. xiiij. Fili ſi habes
bn̄ fac tecū. ⁊ deo dignas oblatōes of-
fer. Quito q̄ p̄cepta p̄latorū ↄtemnūt
in his in q̄bus obedire tenēt̄. vt in ex-
cōicationib⁹ ſeruādis p̄cipue ſcē mr̄is
eccl̄ie. Et q̄ in dieb⁹ dn̄icis ↄtēnūt au-
dire miſſas ⁊ alijs feſtiuitatib⁹ ⁊ itereſ
ſe diuis ſm̄ eccl̄ie ordinatōē ⁊ p̄cepta ⁊
ieiunia ab eis rite iuſſa trāſgrediunt̄.

Capitulum. viij.

De tertio p̄ic videlȝ p̄lato ſecl̄ari
honorādo tria ponēt̄. Primo q̄ꝫ
necē ⁊ rōnabilit̄ ſint honorādi.
Scḋo in q̄b⁹ ſint honorādi. Tertio q̄t
mōis ↄ eor̄ honorē fiat ⁊ ↄ h̄ p̄ceptū.
A Qn̄tū ad p̄mū nōndū. q̄ p̄les ſcl̄ariū
pſonarū ſūt oēs videlȝ q̄ gubnare h̄nt
aliquē vl̄ aliq̄s de ſecl̄arib⁹ in foro co
ſcīē. Sic igit̄ p̄rfamilias ē p̄l vxoris
filior̄ famulor̄ ⁊ domū ihabitātiū. Sic
p̄nceps vel ſignifer vel capitane⁹ p̄l eſt
ſubditor̄ ſibi. ſic mgr̄ ſuor̄ ſcholariū
⁊ rex ſuor̄ ī regno. ⁊ ↄſiliū cū mgr̄o ci
uiū oim ciuiū. Sbditos aūt obedire q̄ꝫ
necē ſit ſuis p̄lat⸗ ⁊ p̄ribus p̄fat⸗ Primo
docet imo ip̄erat ſcptura. Scḋo ſctōr̄
exēpla. Tertō phor̄ documēta. Quar
to irrōnaliū facta. Et q̄nto nō ſentien-
B tiū regimēta. Nā quo ad p̄mū xp̄s
ait. Reddite q̄ ſūt ceſar⸗ ceſari Matt.
xxij. Hinc Petr⁹. j. Pe. ij. dic̄. Sub-
iecti eſtote oī hūane creature ꝓpt̄ deū
ſiue regi q̄ſi p̄cellēti. ſiue ducibus q̄ſi
ab eo miſſis ad vindictā malor̄. lau-
dem vo bonorū. Paul⁹ etiā Ro. xiij.
dic̄. Qui p̄tāti reſiſtit dei ordinationi
reſiſtit. Docēt ſcḋo illud ſctōr̄ exēpla
Nā xp̄a tributū p ſe ⁊ Petro ex piſc⸗
miniſterio tribuit Matt̄. xvij. Nec pi
latū p̄latū vel iudicē xp̄s negauit. cui
ait. Nō haberes ī me p̄tātem vllā niſi
tibi datū fuiſſet deſup Joh. xix. Pau
lus ad ceſarē appellauit ⁊ iudices iuo
cauit īfideles. vt pȝ Act. xxv. Mauri-
ci⁹ cū ſocijs ſuis idolatr⸗ Diocletiano
⁊ Maximiano īpatorib⁹ militare non
renuit vbi deo vero nō ↄtrariū īpauit. Ex
q̄b⁹ pȝ q̄ tā mal' q̄ꝫ bois p̄lat⸗ obedien
dū ē. vt pȝ p p̄cedētia. ⁊ p David q̄ ve
nerat⁹ ē ſaul nōdū depoſitū ꝫ publice
p deum vl̄ ppl̄m. Dn̄. j. Pe. ij. Serui
ſbditi eſtote ī timore dn̄is ⁊ nō tm̄ bo-
nis ⁊ modeſtis ſꝫ etiā diſcholi. Pȝ ter
tio p phica documēta. nā Areſto. eco
nomicor̄ librum p regimie dom⁹ ⁊ li
bros pollitico ꝓ regimie ciuitatū et
regnorum elegātiſſime cōſcripſit. Sic
plura exēpla poit Valeri⁹ ⁊ ceteri.
Docet ideȝ q̄rto tā beſtialiū hoim C
q̄ꝫ irrōnaliū vita. Videm⁹ eīm p̄dones
vni obedire. ſic ⁊ latrones. q̄ꝛ ſine obe-
diētia nulla pax pſeuerat. Sic gallus
gallinas regit. grus grues. rex apum
apes. ⁊ caput mēbra ī corpe. ⁊ talia ex
acte ſuis p̄lat⸗ obediūt. Quito idē pȝ
etiā ī nō ſentiētib⁹. ī totō etiā vniuerſo
de⁹ ordiauit ignobiliora debere obedi
re nobiliorib⁹. ſic angel⁹ p̄eſt hoī. aīa
corpi. celeſtia īrenis. ⁊ humidis luna.
⁊ oī terre cū ſuis vegetabilib⁹ p̄eſt ſol. D
Quo ad ſcḋm p̄ncipale notādū q̄
ſbditi ſecl̄ares dn̄t ī q̄nq̄ hōrare ſuos
p̄latos. Primo bona eis optādo. ⁊ deū
p eis orādo. Dn̄. j. Timoth. ij. Obſe
cro fieri orōnes p̄mo p regib⁹ ⁊ his q̄
in ſublimitate ſūt. Et Baruch. j. Ora

te ꝓ vita nabuchodonoſor. Nõ eſt. qꝛ ꝓpt pctã ppli aliqñ hypocrita dat populis. Et ſ꞉ Grego. qꝛ plati aliqñ nõ corrigũt pplm. idcirco ipſi plati infatuant ⁊ peccãt ⁊ ppls punit. ij. Reg. vlt. vbi dr de Dauid qui peccauit ⁊ tñ ppls punit⁹ fuit. orare ḡ oportet ꝓ platis. Scdo honorãdi ſũt vbis. vt bona d eis ſubditi referãt. Nõ. qꝛ qñ illd nõ fit ppls ei⁹ recalcitrat. etiã in licit ⁊ ſic turbat reſpublica. Et ſepe ea que apparẽt malefacere. vl omittere plati ipſi talia emẽdare nõ valẽt vl ppls iudicãs errat temerarie iudicãdo. Ideo Paulus ait ct. xxiij. Scptũ ẽ. pncipẽ ppli tui nõ maledices. Tertio debẽt geſtib⁹ honorari. ſeſſiõib⁹ ⁊ alijs licitis. j. Pe. ij. Deũ timete. regẽ honorificate. q̃cq̃d em̃ ei fit. deo fit. a q̃ ois ptãs. Quarto ſũt platis tributa dãda exactiões licite ꝓ republica telonea ⁊ ſteure. qꝛ ſine talib⁹ cõibus ſubſidijs prudẽtes ꝯſiliarij. officiales ciuitat. ⁊ ſtipẽdarij. aut milites ſua officia ſiſte laborãdo ꝓ victu facere nõ pñt. Jõ. j. Cor. ix. Quis militat ſtipendijs ſuis vnq̃: Et Ro. xiij. Reddite oib⁹ debita cui tributũ tributũ. cui vectigal vectigal. Quito obediẽdũ ẽ platis i his in q̃b⁹ ſũt aliq̃ cor ſubiecti eis. vt milites capitaneo. i reb⁹ bellicis. familia pñfamilias i domeſticis. ciues ꝯſiliarijs i ciuilib⁹. Jõ Tho. ij. ij. q. ciiij. q̃rit an ſbditi teneãt platis i oib⁹ obedire. **E**
Rñ. ꝙ nõ. ſ꞉ i his vbi ſunt plati ⁊ ſubditi eis aſtricti. Vñ pmo ſbditi nõ tenẽtur obedire q̃ vſurpaſſet dñiũ ſibi. niſi ꝓpter ſcãdalũ vel mai⁹ malũ vitandũ obediẽdo tñ in licitis nõ q̃s peccaret. Nec ſcdo ſubditi tenent obedire platis vbi impant vnũ ⁊ alter maior platus ſb q̃ eſt pus iubet aliud. Eſt em̃ regula a btõ Aug. manãs. ꝙ duob⁹ platis ꝯtraria pcipiẽtib⁹ obtpandũ ẽ maiori. intellige i licit. Tertio nullus dꝫ obedire vbi prelatus iuberet aliqd qd pctm̃ eſſet. qꝛ cũ de⁹ h ꝓhibebat p pcedẽtẽ regulã q̃ ẽ oim dñs. deo ẽ obediẽdũ. Tñ ſm Ray. ⁊ alios plurimos. q̃ ſunt ſubditi nõ dico amici vel nõ ſbditi. tales ſbditi qñ dubitãt aliqd eẽ illicitũ vel licitũ debẽt plato obedire. niſi eſſet tale q̃d in q̃ nullo mõ eẽt excuſabilis ignorãtia. puta ꝯ articulũ fidei pcepta vl ꝓhibitiões. vl generale ſtatutũ eccle. Nõ ẽ. qꝛ dubia ſũt i meliorẽ ptẽ interptãda. Quarto ſbdit⁹ nõ tenet obedire dño vl plato ſi pcipiat ei i q̃ non ſbdit ei. puta ſi intromitteret ſe de actib⁹ aie iterioꝛib⁹. vñ Seneca. li. iij. de bñficijs Errat ſi q̃s eſtimat ſuitutẽ i totũ hoiem deſcẽdere. ps ei⁹ melior. i. aia excepta eſt. Corpa obnoxia ſunt ⁊ aſcpta dñis mẽs q̃dẽ ẽ ſui iur. **F**
Jõ dic ꝯſeq̃nter Tho. In his q̃ ptinẽt ad interiorẽ motũ volũtat hõ nõ tenetur hoi obedire. ſ꞉ i his q̃ p corp⁹ exterius ſũt agẽda. nec i talib⁹ oib⁹. Quito igit i his etiã q̃ p corp⁹ exteri⁹ ſunt agẽda hõ nõ tenet hoi obedire i oibus talib⁹. qꝛ nõ i his q̃ ad naturã corpis ptinẽt. ſ꞉ ſoli deo. qꝛ i iſta pte oẽs hoies natura ſũt pares. puta in his q̃ ptinẽt ad corpis ſuſtẽtationẽ ⁊ ꝓlis gñatõez Vñ nec tenent ſui dñis nec filij pentibus obedire de mrimonio ꝯhẽdo vel virginitate ſuãda. aut alio aliq̃ hmõi Sed in his q̃ ptinent ad diſpẽſationẽ actuũ ⁊ rer hũanar tenet ſubdit⁹ ſuo ſupiori obedire ſm rõnẽ ſupioritatis Sicut miles duci exercit⁹ in his q̃ ptinent ad bellũ. hec de Tho. Quãtum **G**
ad tertiũ principale patet ex pmiſſis ꝙ multipliciter ſubditi faciũt contra hoc pceptũ dehonorãdo platos. Primo eis mala fauendo. vel pro eis nõ orando. cum tñ ꝓ oibus orandũ ſit p orõnem dñicam. Secũdo qui eis detrahunt. Vñ Exo. xxij. Dijs nõ detrahes. glo. iudicibus. Tertio qui ſine ra

moꝛe ⁊ reuerētia ſunt ad eos. ꝯtra illō
Ro. xiij. Pꝛīcipes dei miniſter ē tibi
in bonū. Si aūt male feceris time. nō
eñ ſine cā poꝛtat gladiū. Et poſt pau
ca. Subditi eſtote nō ſolū ꝓpt irā ſed
etiā ꝓpter conſcientiā. idō eñ ⁊ tributa
pꝛeſtat᷑. Quarto q̄ eis debita tributa
ſtipēdia ⁊ ſteuras ſubtrahūt. tales ꝓ
tāto ſunt peioꝛes q̄ꝫ fures ꝓ quāto in
plures quis peccat q̄s pūat iſte q̄ ſub
trahit. pſtantes etiā tributa talia nō p
dunt. ſʒ tāto plus merent᷑ quāto rē cō
munē. i. diuinaꝫ pluſq̄ꝫ ꝓpꝛiam curāt.
Ubi pꝫ quoꝝūdā modica charitas q̄
inuiti ſunt ad talia. Quīto q̄ eis rebel
lizant. imo potius deo. Uñ ea q̄ ꝯtra
platos fiunt deus ſibi fieri dicit. vt pꝫ
Numeri. xiiij. vbi ppl̄s dr̄ murmuraſ
ſe cōtra moyſen ⁊ aaron. ⁊ tū deus ait
Uſq̄ꝫquo detrahit mihi omnis popu
pulus iſte. q̄uſq̄ꝫ nō credit mihi. Et ibi
dem Uſq̄ꝫquo mlt̄itudo hec peſſima
murmurat cōtra me. Sic pmo Reg.
.viij. qñ Samuelē iudicē ppl̄us peti
uit vt regē eis daret. dominꝰ ait. Nō
te abiecerūt ſʒ me. ne regnē ſuper eos.

Preceptum. v. Capitulum. I.

A P
Receptum
quintū ē. Nō occides
De q̄ tria pncipaliter
ſunt vidēda. Primo
de homicidio i ſe. Se
cūdo de cauſis homicidij videlꝫ pxi
mis. ⁊ ꝓpinqs. q̄ ſūt ira. inuidia. odiū
detractio. ⁊ alie filie inuidie. Itē recō
ciliatōis omiſſio ⁊ fraterne coꝛrectio
nis. q̄ oīa cā ſunt vel eē pñt homicidij
coꝛpis vl̄ aīe. ⁊ hic ꝓhibent᷑. Tertio d̄
ſcādalo ⁊ de deriſione. q̄ occaſio ſunt
occiſiōis aīe ⁊ coꝛpis. De homicidio
in ſe tria ponent᷑. Pꝛio q̄modo iuſte
q̄s occidere poſſit. ⁊ q̄t modis iniuſte
Scd̄o quō alie leſiones coꝛpales etiā
ſub h̄ p̄cepto ꝓhibent᷑. Tertio de his
q̄ valēt ad fugiēdū ⁊ deteſtādū homi
cidiū. Circa ad pmū notandū ſm B
Tho. ij. ij. q. lxiiij. q̄ duplex ē occiſio.
Quedā iuſta. Alia iniuſta hic ꝓhibita
Ad occiſionē iuſtā hois tria reqrunt᷑.
Primo cā iuſta. vt q̄s occidat᷑ ꝓ cul
pa. ꝑ quā talem moꝛtē ⁊ occiſionē me
ruerit. Uñ Exo. xxij. Maleficos ne
patiar᷑ viuere. Scd̄o oꝛdo. vt ſeruet᷑ in
occiſione iur᷑ oꝛdo. ⁊ maxie q̄ hmōi
occiſio iubendo vel exequēdo fiat ab
eo qui habet autoꝛitatē legitime pote
ſtatis. vt iudex vl̄ platus. Uñ Nume
ri. xxxv. Homicidia ſub teſtibꝰ puni
ent᷑. Et Deut. xxj. Filiꝰ inobediēs pa
rētibus iubet᷑ ad ſenioꝛes ciuitat᷑ ⁊ ad
ad poꝛtā iudicij duci. Ro. xiiij. Quid
iudicas alienū ſeruū. dn̄o ſuo ſtat aut
cadit. Tertiū reqſitū ē iuſtus animꝰ.
ita q̄ iudex mādans ⁊ miſter exequēs
occidat ꝓpt bonū finē. ⁊ recta intētio
ne. vt ꝓpt ꝯſeruationē iuſticie ⁊ coꝛre
ctionē culpe. Uñ Deut. xvj. Nō iu
ſtum ē iuſte exeqris. Iudex igit᷑ vl̄ pn
ceps vel aliꝰ ſm talia tria occidēs nō
peccat. vt Aug. ꝓbat. j. de ciui. dei. Et
hec occiſio nō ꝓhibet᷑. ſʒ iniuſta occi
ſio hoim. non aialiū irrōnaliū in q̄ q̄s
dominiū habet. qꝛ his licite pōt vti oc
cidēdo. Idō alia ē occiſio hois iniuſta
hic ꝓhibita. ⁊ fit quadrupliciter. Pri
mo quādo occidit᷑ innocēs qui nullā
penam meruit. Secūdo quādo occi
ditur nocēs ⁊ qui meruit puniri. licet
non meruit moꝛtē. ſʒ minoꝛē penam.
Tertio quādo q̄ meruit moꝛtē occidi
tur nō ſeruato legitimo oꝛdine iuris
maxie quādo occidit᷑ ab eo qui nō hꝫ
autoꝛitatē legitime poteſtatis. Quar
to quādo quis occidit᷑ ꝓ culpa ſua et
ab habente autoꝛitatē ſed nō fit iuſto
animo vel fine. vt amoꝛe vindicte vel
pꝛopter alium aliquē indebitum finē
Fit autem tranſgreſſio. xv. modis C